Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Rok IX **Nr. 11**

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Wilno, dnia 1 listopada 1932 r.

Redakcja i Administracja:
Wilno, Wolana 10. Kuratorjum Okr. Szk. Wil. Konto P. K. O. Nr. 30.466

TREŚĆ:

Część urzędowa.

127.

OKÓLNIK Nr. 22
Prezesa Rady Ministrów

Warszawa, dnia 22 sierpnia 1932 r. Nr. 49-13/5

Do wszystkich PP. Ministrów w Warszawie.

Zwrot opłaty szkolnej w szkołach średnich za dzieci funkcjonarjuszów państwowych, wojskowych, sędziów i prokuratorów.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 11 marca o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam w porozumieniu z P. P. Ministrami Skarbu oraz Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego co następuje:

W okólniku Prezesa Rady Ministrów i Ministra Skarbu z dnia 4 września 1925 r. L. 14604 ustęp 2 punktu 3 otrzymuje brzmienie następujące:

„Za dzieci, uczęszczające do klas podwstępnych, wstępnych i pierwszych prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, na wstępny i pierwszy kurs prywatnych seminarjów nauczycielskich, oraz za prywatne roczne kursy nauczycielskie nie zwraca się opłaty szkolnej, bo klasy te i kursy nie mają odpowiednika w szkolnictwie państwowem".

Zarządzenie niniejsze obowiązuje od początku roku szkolnego 1932/33.

Prezes Rady Ministrów
(—) *A. Prystor.*

Okólnik Pana Prezesa Rady Ministrów w sprawie zwrotu opłaty szkolnej w szkołach średnich za dzieci funkcjonarjuszów państwowych, wojskowych, sędziów i prokuratorów podaję do wiadomości na podstawie okólnika Nr. 127 Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 31 sierpnia 1932 r. (BP-12889-32).

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *K. Szelągowski.*

128.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 20 października 1932 r. Nr. O-33461/32

w sprawie egzaminów rozszerzających przy egzaminie naukowym na nauczycieli szkół średnich według rozporządzenia z dnia 29 stycznia 1923 r. (Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr. 9 poz. 68).

Na podstawie pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 5 września 1932 r. (II-S 6423/32) oraz z dnia 4 października 1932 r. (II S8786/32) podaję do wiadomości, że Ministerstwo W. R. i O. P. nawiązując do zarządzenia z dnia 5 marca 1932 r. (Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 6), wyjaśnia, iż kandydaci, którzy zdali egzamin naukowy według rozporządzenia z dnia 29 stycznia 1923 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 68), względnie zostali do niego dopuszczeni w terminie do 30 czerwca 1932 r., mogą nadal—aż do wygaśnięcia kadencji Komisyj Egzaminacyjnych dla Kandydatów na Nauczycieli Szkół Średnich, t. j. do końca czerwca 1933 r.—zgłaszać się do egzaminów naukowych rozszerzających lub uzupełniających.

Końcowy termin dopuszczania kandydatów do egzaminu naukowego lub pedagogicznego według rozporządzenia z dnia 29 stycznia 1923 r., oznaczony w okólniku Nr. 29 z dnia 5 marca 1932 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 poz. 6 z 1932 r.) na koniec czerwca 1932 r., został ustalony na dzień 1 marca 1933 r.

Kurator Okręgu Szkolnego
(— *K. Szelągowski.*

129.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 11 października 1932 r. Nr. 32691/32

do Panów Inspektorów Szkolnych w Okręgu

w sprawie organizacyj szkół: sieć szkolna, metryka szkolna.

Podstawowym warunkiem prawidłowej organizacji szkoły powszechnej jest dokładna znajomość liczby dzieci w wieku szkolnym w danym obwodzie i liczby dzieci faktycznie do uczęszczania obowiązanych.

Doświadczenie wskazuje, że ani ostatni spis ludności, ani dostarczane kierownikom szkół przez urzędy stanu cywilnego wypisy z ksiąg metrycznych nie wystarczają do uzyskania wspomnianych wyżej danych, wobec czego kierownicy szkół, chcąc rzeczywistemi i dokładnemi przy projektowaniu organizacji szkoły rozporządzać liczbami, muszą przy dorocznem uzupełnianiu metryki szkolnej (maj) wejść w bezpośredni kontakt z rodzicami w swoich obwodach, sprawdzić posiadane dane o liczbie dzieci w wieku szkolnym i starać się możliwie najdokładniej ustalić liczbę dzieci, które istotnie znajdą się w szkole w roku następnym.

W szczególności zarządzam:

1) by w roku bieżącym poszczególne publiczne szkoły powszechne przeprowadziły przy pomocy dziatwy szkolnej (oddziały czwarte) dokładne pomiary odległości wszystkich miejscowości wchodzących do obwodu danej szkoły od punktu szkolnego (osiedle najbliższe i najdalsze).

2) by na podstawie tych pomiarów Inspektor Szkolny, korygując w koniecznych wypadkach w sposób ustawą przepisany sieć szkolną ustalił dokładnie obwody szkolne i przydzielił do poszczególnych szkół miejscowości leżące poza obwodami, a to w celu bezwzględnego ujęcia dzieci z tych miejscowości w ewidencję (metryka szkolna, lecz oddzielnie prowadzona). W rezultacie nie powinno się znaleść na terenie powiatu ani jedno osiedle, któreby nie było przydzielone ewidencyjnie do jednej z publ. szkół powszechnych.

3) by kierownicy (nauczyciele) wszystkich szkół nakreślili szkic własnego obwodu szkolnego w skali 1:25.000, uwzględniając w nim również miejscowości przydzielone z poza obwodu. Szkic może, a nawet powinien być elaboratem wspólnej pracy nauczyciela i dziatwy. Na planie tym należy oznaczyć wszelkie drogi, dróżki, mosty, przeszkody naturalne, w legendzie zaś, niezależnie od dokładnych pomiarów na szkicu, podać odległości poszczególnych miejscowości od punktu szkolnego (najbliższe i najdalsze osiedle) oraz corocznie obok nazwy miejscowości (w legendzie) oznaczać ołówkiem liczbę dzieci w wieku szkolnym oraz liczbę faktycznie do uczęszczania obowiązanych, np. wieś Milowce 1·62 km—2·43 km., 21/24.

O wszelkich zmianach w obwodzie, np. o wybudowaniu nowego mostu, kładki lub o powstaniu nowych, względnie o zniesieniu starych osiedli winny dzieci natychmiast donosić kierownikowi celem umieszczenia tych zmian na szkicu.

4) by corocznie w maju kierownicy szkół (nauczyciele) sami, lub

przy pomocy grona nauczycielskiego odwiedzali wszystkie osiedla wchodzące w skład ich obwodów szkolnych, a to celem zbadania, czy przedstawione im wyciągi z ksiąg ruchu ludności są zgodne ze stanem faktycznym. Przy tej sposobności drogą bezpośredniego kontaktu z rodzicami i dziećmi kierownicy odrazu zorjentują się, ile i jakie dzieci w wieku szkolnym z tych, czy innych przyczyn do szkoły uczęszczać nie będą, co w dalszej konsekwencji uczyni ich projekt organizacji szkoły więcej zbliżonym do prawdy, a Inspektorowi Szkolnemu ułatwi dobrą organizację roku szkolnego.

5) by Inspektor Szkolny każdą wizytację w bieżącym roku szkolnym rozpoczynał od badania prac przygotowawczych, projektu oraz samej organizacji szkoły i pracy w szkole.

Dokładność i szybkość realizacji niniejszego zarządzenia będzie badana przez Panów Wizytatorów podczas wizytacji szkolnictwa powszechnego w powiatach.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szelągowski*

130.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 15 października 1932 r. Nr (O-16370/32)

do Panów Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i Kierowników Szkół oraz Ogółu Nauczycielstwa w Okręgu

w sprawie wysyłania list składkowych pod adresem wybitnych i państwowo wysoko postawionych osób.

Zdarza się, że szkoły względnie organizacje uczniowskie nadsyłają bezpośrednio pod adresem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Pana Marszałka J. Piłsudskiego podania i listy składkowe z prośbą o datki na różne swoje cele.

P.P. Dyrektorzy i Przełożone, Kierownicy i Kierowniczki szkół zwrócą uwagę młodzieży szkolnej na niewłaściwość tego rodzaju korespondencji pod adresem wybitnych i państwowo wysoko postawionych osób, w pierwszym rzędzie pod adresem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Pana Marszałka J. Piłsudskiego i w umiejętny sposób wyjaśnią młodzieży, gdyby wśród niej taka myśl powstała, dlaczego zwracanie się do tych Osób o różne składki jest niewłaściwe.

Przy sposobności zwracam uwagę, że rozpisywanie list składkowych poza szkołą na cele, które realizowane być mają przez młodzież nie jest środkiem wychowawczym i powinno być wogóle zaniechane. Młodzież pouczać należy, że zamierzone cele osiągać powinna o własnych siłach.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *K. Szelągowski*

131.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 15 października 1932 r. Nr. II-32694/32

do P. P. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i Kierowników wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie prac ministerjalnych instruktorów.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego powierzyło pełnienie obowiązków instruktorów ministerjalnych na rok szkolny 1932/33 w zakresie nauki:

1. *języka polskiego* — p. d-rowi Władysławowi Szyszkowskiemu, p. Jadwidze Dańcewiczowej, oraz p. d-rowi Juljuszowi Saloniemu,
2. *filologji klasycznej* — p. Karolowi Dąbrowskiemu, oraz p. Rudolfowi Szerenkowskiemu,
3. *języków nowożytnych* — p. Wandzie Dewitzowej, oraz p. Halinie Nieniewskiej,
4. *historji* — p. dr. Halinie Mrozowskiej,
5. *geografji* — p. Gustawowi Wuttkemu, oraz p. Michałowi Janiszewskiemu,
6. *matematyki* — p. Bronisławowi Bieleckiemu, oraz p. Antoniemu Rusieckiemu,
7. *fizyki* p. dr. Bolesławowi Gaweckiemu oraz p. Józefowi Alichniewiczowi,
8. *chemji* — p. Janowi Harabaszewskiemu,
9. *przyrodoznawstwa* — p. Edwardowi Gemborkowi, oraz p. Antoniemu Mączakowi,
10. *propedeutyki fil.* — p. d-rowi Bolesławowi Gaweckiemu,
11. *robót ręcznych i rysunków*—p. Marji Vogelsang, p. Franciszkowi Buczkowskiemu oraz p. Stanisławowi Gabrjelowi,
12. *śpiewu i muzyki* — p. Julji Borowej oraz p. Karolowi Hławiczce,
13. *w zakresie pracy w semin. ochron.* — p. Helenie Czerwińskiej.

W sprawach związanych z organizacją pracy metodyczno-dydaktycznej w zakresie poszczególnych przedmiotów udzielać będą p. p. instruktorki i Instruktorzy informacyj w gmachu Ministerstwa (Aleja Szucha 25, II p., pokój Nr. 21) oraz w pracowniach dydaktycznych przy ulicy Hożej 88 w każdym tygodniu w godzinach uwidocznionych w załączonej *tabeli Nr. 1.*

Wszyscy wymienieni instruktorzy mają prawo i obowiązek odwiedzania szkół ogólnokształcących wszelkiego rodzaju, a nadto zakładów kształcenia nauczycieli; w wypadku odwiedzania przez instruktorów szkół powszechnych pożądanem jest, aby im towarzyszył inspektor szkolny dla zaznajomienia się z treścią wskazówek instruktorów.

W związku z tem polecam P. P. Inspektorom i Dyrektorom (Przełożonym) i Kierownikom zachęcić nauczycielstwo do jak najliczniejszego i najczęstszego odwiedzania pracowni dydaktycznych przy Muzeum Oświaty i Wychowania w Warszawie (ul. Hoża 88), gdzie nauczycielstwo może otrzymać wskazówki praktyczne, dotyczące organizacji pracy oraz metodyki poszczególnych przedmiotów, a nadto zapoznać się z niezbędnemi pomocami naukowemi i urządzeniem odnośnych pracowni szkolnych.

Pracownie dydaktyczne Ministerstwa zorganizowane są w pierwszym rzędzie pod kątem potrzeb nauczycielstwa szkół średnich i zakładów kształcenia nauczycieli; mogą jednak korzystać z nich również nauczyciele szkół powszechnych.

Obok pracowni dydaktycznych Ministerstwo przystąpiło do zorganizowania również *pracowni wychowawczej*, gdzie wychowawca mógłby się zapoznać z całokształtem przejawów życia szkolnego i otrzymywać porady w zakresie organizowania pracy wychowawczej. Ministerstwo pragnie, żeby pracownia powstała głównie siłami samego nauczycielstwa, które najwięcej może dostarczyć materjału do jej urządzenia. Dlatego P. P. Inspektorowie i Dyrektorowie winni zaapelować do szkół, by do pracowni wychowawczej nadsyłały materjały, odnoszące się do życia szkolnego, w formie sprawozdań, informacyj, albumów i pism redagowanych przez młodzież, ilustrujących życie młodzieży w naukowych i społecznych organizacjach szkolnych, działalność Komitetów Rodzicielskich, życie na kolonjach i t. p. Materjały nadsyłać należy do Muzeum Oświaty i Wychowania w Warszawie ul. Hoża Nr. 88 z zaznaczeniem na przesyłce: „dla pracowni wychowawczej".

Pracownie dydaktyczne Ministerstwa oraz pracownia wychowawcza czynne są w dniach i godzinach, uwidocznionych w *tabelce Nr. 2.* W pracowniach stale dyżurują asystenci oraz raz w tygodniu (patrz *tabela Nr. 1*) instruktorzy ministerjalni.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *K. Szelągowski.*

Załącznik do okólnika Nr. II—32694/32.

Tabela Nr. 1.

Rozkład dyżurów instruktorów ministerjalnych.

Nazwisko i imię	Dyżury w Minist.	Dyżury w Pracowni dydakt.	Nazwisko i imię	Dyżury w Minist.	Dyżury w Pracowni dydakt.	Nazwisko i imię	Dyżury w Minist.	Dyżury w Pracowni dydakt.
Alichniewicz Józef	piątek 13—14	piątek 18—19	Gabrjel Stanisław	sobota 11—12	sobota 13 14	Nieniewska Halina	wtorek 13—14	poniedz. 17^{30}—18^{30}
Bielecki Bronisław	piątek 11—12	piątek 18—19	Dr. Gawecki Bolesław	poniedz. 13—14	poniedz. 18—19	Rusiecki Antoni	poniedz. 13—14	poniedz. 17^{30}—18^{30}
Borowa Julja	czwart. 10^{30}—11^{30}	poniedz. 17—18	Gemborek Edward	poniedz. 13—14	poniedz. 17^{30}—18^{30}	Dr. Saloni Juljusz	poniedz. 13—14	poniedz. 18—19
Buczkowski Franciszek	poniedz. 10^{30}—11^{30}	poniedz. 18—19	Harabaszewski Jan	poniedz. 14—15	poniedz. 18—19	Szerenkowski Rudolf	czwart. 11—12	piątek 18—19
Czerwińska Helena	Semin. ochron. Nowy Świat 19		Hławiczka Karol	sobota 13—14	piątekk 18—19	Dr. Szyszkowski Władysław	wtorek 14—15	poniedz. 18—19
Dąbrowski Karol	poniedz. 11—12	poniedz. 17^{30}—18^{30}	Janiszewski Michał	poniedz. 11^{30}—12^{30}	poniedz. 17^{30}—18^{30}	Vogelsang Marja	poniedz. 10^{30}—11^{30}	poniedz. 18—19
Dańcewiczowa Jadwiga	poniedz. 13—14	poniedz. 18—19	Mączak Antoni	piątek 12—13	piątek 18—19	Wuttke Gustaw	piątek 11—12	piątek 16^{30}—17^{30}
Dewitzowa Wanda	wtorek 13—14	poniedz. 17^{30}—18^{30}	Dr. Mrozowska Halina	sobota 12—13	poniedz. 17^{30}—18^{30}			

Tabela Nr. 2.

Wykaz dni i godzin, w których czynne są Centralne Pracownie Dydaktyczne.

PRACOWNIA	Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek	Sobota
Języka polskiego	17—18^{30}	17—18^{30}	17—18^{30}	17—18^{30}	17—18^{30}	13^{30}—15
Języków nowożytnych (franc., ang., niem.) . . .	„	„	„	„	„	„
Filologji klasycznej	„	„	„	„	„	„
Historji	„	„	„	„	„	„
Wychowania	„	„	„	„	„	„
Geografji	17^{30}—19	17^{30}—19	17^{30} 19	17^{30}—19	17^{30}—19	14—15^{30}
Biologji	„	„	„	„	„	„
Chemji	„	„	„	„	„	„
Fizyki	„	„	„	„	„	„
Matematyki	„	„	„	„	„	„
Robót ręcznych	„	„	„	„	„	„

132.

PAŃSTWOWE KOMISJE EGZAMINACYJNE
dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Na podstawie § 3 zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14.XII. 1928 r. (Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr. 1 z 1929 r. poz. 3) Pan Kurator Okręgu Szkoln. Wileńskiego ustanowił na okres trzyletni od dn. 1.IX. 1932 r. do dnia 31.VIII. 1935 r. Państwową Komisję Egzaminacyjną dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych powiatów:

a) *słonimskiego i baranowickiego* z siedzibą Komisji w Słonimie w następującym składzie:

Prezes — p. Stanisław Płocha — dyrektor Sem. Naucz. w Słonimie,
Zastępca prezesa—p. Baltazar Stawowy — Inspektor Szkolny w Baranowiczach,

Członkowie: p. Adolf Sarnecki—Inspektor Szkolny w Słonimie,
p. Jan Jakobsche—zast. Inspek. Szkoln. w Baranowiczach,
p. Józef Zawirowski—p. o. dyrektora gimnazjum w Baranowiczach,
p. Józef Hołowczyc—nauczyciel szkoły powszechnej w Baranowiczach,
p. Irena Gachowska—p. o. kierown. szkoły powszechnej w Baranowiczach,
p. Mikołaj Leluk—p. o. kierown. szkoły powszechnej w Kołpienicy pow. baranowickiego,
p. Stanisław Majewski—kierownik szkoły powszechnej w Słonimie,
p. Mieczysław Halski—nauczyciel szkoły powszechnej w Słonimie,
p. Jan Reissing—nauczyciel szkoły powszechnej w Kozłowszczyźnie pow. Słonim.,
p. Stefan Jawdyński—naucz. Semin. Naucz. w Słonimie,
p. Stanisław Białas—naucz. Semin. Naucz. w Słonimie;

b) *nieświeskiego i stołpeckiego* z siedzibą Komisji w Nieświeżu w następującym składzie:

Prezes—p. Franciszek Zolich — dyrektor Sem. Naucz. w Nieświeżu,
Zastępca prezesa—p. Marja Piotrowska—Inspektor Szkolny w Nieświeżu,

Członkowie: p. Stanisław Sliwiński—zast. insp. szkoln. w Nieświeżu,
p. Franciszek Lisowski—Insp. Szkolny w Stołpcach,
ks. Jan Grodis—dyrektor gimn. w Nieświeżu,
p. Józef Smoter—p. o. dyrektora gimnazjum w Stołpcach,
p. Stanisław Zaliwski —kierown. szkoły powsz. w Snowie, pow. Nieśwież,
p. Janina Smoliczowa—naucz. szkoły powszechnej w Nieświeżu,
p. Józef Bormat—kierown. szkoły powszechnej w Horodzieju, pow. Nieśwież,
p. Adolf Czekoński—naucz. Sem. Naucz. w Nieświeżu,
p. Jakób Kasprzak—naucz. Sem. Naucz. w Nieświeżu,
p. Michał Proniewski—p. o. kier. szkoły powsz. w Turcu, pow. Stołpce,
p. Jerzy Siemaszko—naucz. szkoły powszechnej w Stołpcach;

c) *szczuczyńskiego i lidzkiego* z siedzibą Komisji w Szczuczynie w następującym składzie:

Prezes—p. Florjan Kotowicz—dyrektor Państw. Sem. Naucz. w Szczuczynie.

Zastępca prezesa—p. Stanisław Rogowski—Insp. Szkolny w Lidzie,

Członkowie: p. Kazimierz Bocewicz—Insp. Szkolny w Szczuczynie,
p. Wiktor Woronowicz—p. o. zast. insp. szkoln. w Lidzie,
p. Gustaw Rapacki—naucz. Sem. Naucz. w Szczuczynie,
p. Wacław Białokoz—dyrektor gimnazjum w Lidzie,
p. Marja Kuprjanowiczówna—naucz. szk. powsz. w Szczuczynie,
p. Lucjan Wilantowicz—kierown. szkoły ćwiczeń przy Sem. Naucz. w Szczuczynie,
p. Ferdynand Orkusz—p. o. kierown. szkoły powszechnej w Lidzie,
p. Mieczysław Michniewski—kierown. szkoły powsz. w Lidzie;

d) *wileńsko-trockiego, oszmiańskiego i m. Wilna* z siedzibą Komisji w Wilnie w następującym składzie:

Prezes—p. Mieczysław Matuszkiewicz—Wizytator K. O. S. Wil.,

Zastępca prezesa — p. Stanisław Starościak — Inspektor Szkolny w Wilnie.

Członkowie: p. Janina Rostkowska—zast. Insp. Szkolnego w Wilnie,
p. Józef Zdralewicz—zast. Insp. Szk. w Wilnie (powiat),

p. Edward Szczerbicki — Inspektor Szkolny w Oszmianie,
p. Leon Łyszczarczyk — kierown. szkoły powsz. Nr. 1 w Wilnie,
p. Wanda Sztejnowa — kierown. szkoły powsz. Nr. 7 w Wilnie,
p. Zygmunt Jaworski — naucz. szkoły powsz. Nr. 29 w Wilnie,
p. Andrzej Jasiński — kierown. szkoły powsz. specjaln. Nr. 1 w Wilnie,
p. Wacław Borowski — naucz. Sem. Naucz. w Wilnie,
p. Aniela Parnowska — dyrektorka Sem. Naucz. w Wilnie,
p. Jan Koneczny — kierownik szkoły powsz. w Oszmianie,
p. Kazimierz Borkowski — kierownik szkoły powsz. w Smorgoniach, pow. oszm.,
p. Antoni Łokuciewski — dyrektor Gimn. w Oszmianie,
p. Józef Smoter — nauczyciel szkoły powsz. Nr. 13 w Wilnie,
p. Eugenjusz Królikowski — p. o. kier. szkoły powsz. w Nowej Wilejce,
p. Julja Rutkowska — dyrekt. Sem. Naucz. w Trokach;

e) *mołodeckiego i wilejskiego* z siedzibą Komisji w Mołodecznie w następującym składzie:

Prezes — p. Władysław Wawryka — dyrektor Gimnazjum w Mołodecznie,

Zastępca prezesa — p. Marjan Iwanowski — Inspektor Szkolny w Wilejce,

Członkowie: p. Roman Szepietowski — Insp. Szkolny w Mołodecznie,
p. Witold Kanafoyski — zast. insp. szkoln. w Wilejce,
p. Jan Niewiadomski — naucz. szkoły powszechnej w Kraśnem, pow. mołodecz.,
p. Stanisław Łukasiewicz — Kierown. szkoły powszechnej w Mołodecznie,
p. Antoni Zakosztowicz — p. o. kierown. szkoły powsz. w Lebiedziewie, pow. mołod.,
p. Aleksander Szyszkowski — naucz. szkoły powsz. w Kurzeńcu, pow. wilejsk.,
p. Stanisław Zimodro — kierown. szkoły powsz. w Kurzeńcu, pow. wilejsk.,
p. Józef Stasiun — dyrektor Gimnazjum w Wilejce,
p. Jan Maźnicki — naucz. szkoły powsz. w Rakowie, pow. mołodecz.;

f) *dziśnieńskiego i brasławskiego* z siedzibą Komisji w Dziśnie w następującym składzie:

Prezes — p. Tadeusz Staniewski — dyrektor Gimnazjum w Dziśnie,

Zastępca prezesa—p. Stanisław Kaczorowski—Insp. Szkolny w Głębokiem,

Członkowie: p. Jan Platos—zast. Insp. Szkoln. w Głębokiem,
p. Piotr Piałucha—Insp. Szkolny w Brasławiu,
p. Zygmunt Podlaski—p. o. kier. szkoły powsz. w Parafjanowie, pow. dziśn.,
p. Zdzisław Kopciński—kierown. szkoły powsz. w Głębokiem,
p. Henryk Dobosz—naucz. Gimnazjum w Dziśnie,
p. Bronisław Zaleski—kierown. szkoły powsz. w Brasławiu,
p. Józef Milenkiewicz—kierown. szkoły powsz. w Drui, pow. brasł.;

g) *święciańskiego i postawskiego* z siedzibą Komisji w Święcianach w następującym składzie:

Prezes—p. Damazy Motylewski— dyrektor Sem. w Święcianach,
Zastępca prezesa—p. Michał Balun—Insp. Szkolny w Święcianach.

Członkowie: p. Stanisław Zdybek—zast. Insp. Szkoln. w Święcianach,
p. Rudolf Drews—Inspektor Szkolny w Postawach,
p. Eugenjusz Balcerak—kierown. szkoły powszechnej w Postawach,
p. Piotr Schreyner—p. o. kierown. szkoły powsz. w Podbrodziu, pow. święciańsk.,
p. Adolf Brzeziński—p. o. kierown. szkoły powszechnej w Nowo-Święcianach, pow. święciańsk.,
p. Rudolf Dudek—naucz. szkoły ćwiczeń przy Sem. Naucz. w Święcianach,
p. Franciszek Skurski— dyrektor Gimnazjum w Święcianach;

h) *nowogródzkiego i wołożyńskiego* z siedzibą Komisji w Nowogródku w następującym składzie:

Prezes—p. Jan Bański— dyrektor Gimnazjum w Nowogródku,
Zastępca prezesa—p. Stanisław Chruściel—Insp. Szkolny w Nowogródku.

Członkowie: p. Stanisław Dobrowolski—Insp. Szkolny w Wołożynie,
p. Jan Stanek—p. o. kierown. szkoły powszechnej w Zdzięciole, pow. nowogr.,
p. Antoni Dulęba—kierownik szkoły powszechnej w Korelicach, pow. nowogr.,
p. Aniela Zmysłowska—kierown. szkoły powsz. w Iwieńcu, pow. wołożyńsk.,
p. Tadeusz Tyszkowski—naucz. szkoły powsz. w Wołożynie,
p. Antoni Majchrzycki—naucz. gimnazjum w Nowogródku.

133.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 21 października 1932 r. Nr. O-33798/32

do Panów Inspektorów Szkolnych, Dyrekcyj, Kierownictw i Nauczycielstwa wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie zakładania Kół Ligi Morskiej i Kolonjalnej w szkołach.

Pośród celów, które w Polsce osiągnąć musimy dla umocnienia naszej państwowości i utrwalenia niepodległego bytu, jednym z bodaj najważniejszych jest utrzymanie w posiadaniu morza oraz rozwój wybrzeża i floty. Dotychczas osiągnięte wyniki, a w szczególności rozbudowa portu — Gdyni napełnić nas może słuszną dumą. Stoi jednak przed nami ogrom dalszej pracy, którą wykonać Państwo może tylko przy pełnem poparciu całego społeczeństwa.— Organizacją mającą na celu zorganizowanie społeczeństwa do wykonywania i poparcia wszelkich spraw, związanych z morzem, jak rozbudowa floty i morskiego handlu, zorganizowanie kolonizacji jest Liga Morska i Kolonjalna.

Rozwój kół Ligi Morskiej i Kolonjalnej i liczba członków organizacji będzie najwymowniejszym świadectwem zrozumienia znaczenia morza dla Polski; dowodem naszej żywotności i obywatelskiego stanowiska.

Uważam ze względów wychowawczych za konieczne uświadamianie młodzieży o zadaniach i potrzebach Państwa oraz spowodowanie czynnego ustosunkowania się jej do tych spraw.

Proszę przeto Panów Inspektorów, Dyrekcje i Kierownictwa szkół oraz wszystkich Panów Nauczycieli o zorganizowanie w dowolnie wybranym terminie, jeszcze jednak w bieżącym roku kalendarzowym tygodnia propagandy morza w szkole.

Pożądanem byłoby takie ułożenie planu zajęć, aby zagadnienia morza były omawiane na szeregu lekcyj i różnych przedmiotów nauczania.

Końcowym efektem pracy powinno być odpowiednie wypracowanie.

Rezultatem propagandy szkolnej będą Koła Młodzieży L. M. K.

Proszę również o propagandę Ligi Morskiej i Kolonjalnej wśród dorosłego społeczeństwa, a przedewszystkiem o zapisywanie się na członków P. P. Nauczycieli oraz zakładanie miejscowych kół i oddziałów.

Wszelkich informacyj udziela oraz na żądanie wysyła materjał propagandowy Oddział Wileński L. M. i K. w Wilnie (ul. Wolana 10, gmach Kuratorjum).

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szelągowski.*

134.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 17 października 1932 r. Nr. O-20831/32

w sprawie uprawnienia szkolnych Komisyj prób o Państwową Odznakę Sportową.

Na podstawie pisma Dyrektora Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego z dnia 24 czerwca 1932 r. Nr. 256-2 — Wyszk., podanego do wiadomości pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 7 lipca 1932 r. Nr. I WF. 2845/32 wyjaśniam, że Komisje próby Państwowej Odznaki Sportowej organizowane na podstawie § 1 pkt. „c" rozporządzenia wykonawczego Ministra Spraw Wojskowych z dnia 15 grudnia 1931 r. oraz § 3 pkt. „a" i § 4 pkt. „d" Regulaminu P. O. S. przez dyrektorów (przełożone) szkół oraz instruktorów w/f. uprawnione są do przeprowadzania prób o P. O. S. nietylko z młodzieżą szkolną, ale i z personelem szkolnym nauczycielskim i administracyjnym.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *K. Szelągowski.*

135.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 17 października 1932 r. Nr. O-28843/32

do Panów Inspektorów Szkolnych, oraz Dyrekcyj i Kierownictw wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie świąt wyznania muzułmańskiego w roku szkoln. 1932-33.

Zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 3 czerwca 1929 r. Nr. II-13453/29 i na podstawie pisma Muftjatu na Rzeczpospolitą Polską z dn. 15 września 1932 r. Nr. 334 oznajmiam, że w roku szkolnym 1932-33 młodzież szkolną wyznania muzułmańskiego zwalniać należy od zajęć szkolnych w następujących dniach świątecznych tego wyznania:

1. Ramazan Bajram — 28, 29 i 30 stycznia,
2. Kurban Bajram — 6, 7, 8 i 9 kwietnia,
3. Mucharem (Nowy Rok) — 26 kwietnia,
4. Dzień Aszura — 5 maja,
5. Mewlud (Narodzenie Muchammeda Proroka) — 5 lipca.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szelągowski*

136.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 20 października 1932 r, Nr. O. 33462/32

do Panów Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i Kierowników wszystkich Szkół w Okręgu

w sprawie „Dni przeciwgruźliczych".

W związku z okólnikiem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 października 1932 r. Nr. I. WF. 3860/32 w sprawie propagandy przeciwgruźliczej zarządzam, by w okresie czasu od 1 grudnia r. b. do 10 stycznia r. 1933 zorganizowano we wszystkich szkołach Okręgu, współpracę pp. lekarzy szkolnych, ogółu nauczycielstwa i starszej młodzieży szkolnej z Komitetami „Dni przeciwgruźliczych" — wojewódzkiemi i miejscowemi w celu rozpowszechniania wiadomości o istocie gruźlicy i sposobach jej zwalczania, nabywania i rozpowszechniania nalepek przeciwgruźliczych oraz czynnego popierania wszelkich imprez, urządzonych z tej okazji.

W szczególności zarządzam, by w okresie „Dni Przeciwgruźliczych" wygłoszone były w każdej szkole pogadanki o gruźlicy.

Sprawę walki z gruźlicą należy również omówić na zebraniach rodziców.

Dla utrwalenia wśród dzieci podanych wiadomości pożądanem byłoby zagadnienia gruźlicy wprowadzić jako temat do wypracowań.

W ciągu całego roku szkolnego stosować należy następujące środki walki z gruźlicą.

1. W każdej szkole ma być prowadzony zeszyt ewidencyjny dziatwy, dotkniętej gruźlicą nieudzielającą się (wzór dowolny). W okresie gruźlicy udzielającej się dziatwa do szkół uczęszczać nie może;

2. czuwać należy nad regularnem uczęszczaniem zarejestrowanej dziatwy do specjalnych stacyj przeciwgruźliczych, ośrodków zdrowia, ambulatorjów lekarskich względnie lekarzy prywatnych;

3. dbać o należyte dożywianie w szkole dotkniętych gruźlicą, a niezamożnych uczniów (uczenic);

4. kierować dotknięte gruźlicą i słabowitę dzieci na półkolonje i kolonje letnie;

5. przedstawiać kandydatów na wcześniejsze zwolnienie od zajęć szkolnych w końcu roku szkolnego;

6. dbać o czystość w szkole i czyste powietrze w izbach szkolnych;

7. zarządzić, by na terenie szkoły zaniechano zwyczaju wzajemnych pocałunków wśród dziatwy;

8. przestrzegać, by wyraz szacunku lub wdzięczności dla osób starszych był wyrażany nie w formie całowania rąk.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *K. Szelągowski*

137.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dn. 20 października 1932 r. Nr. O.-334:4/32

do P. P. Inspektorów Szkolnych oraz Dyrektorów i Kierowników wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie uroczystego obchodu odsłonięcia pomnika twórcy pomnika przemysłu naftowego.

Dnia 23 b. m. odbyło się w Krośnie, jako kolebce światowego przemysłu naftowego — uroczystość odsłonięcia pomnika Wielkiego Polaka, odkrywcy nafty i twórcy przemysłu naftowego, a zarazem wysokiej wartości Człowieka-Obywatela

Ignacego Łukasiewicza.

Ze względów wychowawczych wskazanem jest, by nazwisko to, tak mało znane we własnem społeczeństwie, a którem Polska chlubić się ma prawo, stało się znane w najszerszych sferach, a szczególniej by je poznała młodzież szkolna.

Odkrycie nafty to nowa era w cywilizacji świata, niechże zatem do-

wie się świat, że tego wiekopomnego odkrycia dokonał Polak i polska myśl twórcza.

W związku z powyższem—zarządzam, by w najbliższym czasie we wszystkich szkołach na terenie tut. Okręgu szkolnego na lekcjach przyrody i nauki o Polsce współczesnej, odbyły się pogadanki o Łukasiewiczu, względnie omówione było znaczenie jego odkrycia dla cywilizacji świata.

Za podstawę do takich pogadanek mogłyby służyć artykuły o Łukasiewiczu, zamieszczone w ostatnich czasach w różnych dziennikach i pismach perjodycznych, oraz monografja Łukasiewicza.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szelągowski*

138.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 13 października 1932 r. Nr. O 32941/32

do Panów Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów, Kierowników i Nauczycielstwa wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie wzmożenia działalności Centralnej Bibljoteki Pedagogicznej przy K. O. S. W.

Celem pogłębienia zainteresowań czytelniczych oraz ułatwienia nauczycielstwu orjentowania się w najaktualniejszych zagadnieniach współczesnego życia szkolnego i społeczno-politycznego Kuratorjum zwraca uwagę, iż z dniem 1 listopada b. r. Centralna Bibljoteka Pedagogiczna przy Kuratorjum O. S. Wil. będzie systematycznie umieszczać w „Dzienniku Urzędowym K. O. S. W." *wykazy nowonabytych książek* oraz *rzeczowe recenzje najważniejszych dzieł z różnych dziedzin wiedzy.* Centralna Bibljoteka Pedagogiczna rozpoczyna również *drukowanie katalogów przedmiotowych* w tem przeświadczeniu, że nauczycielstwo szkół wszelkich typów, niezależnie od miejsca swego zamieszkania, będzie pilnie korzystało z C. B. P., nietylko wypożyczając książki, lecz również *przysyłając Bibljotece swe życzenia* oraz *krótkie rzeczowe oceny przeczytanych dzieł, ujęte z punktu widzenia praktyki szkolnej.*

Materjały w ten sposób uzyskane przez Bibljotekę, mogą być w po-

rozumieniu z autorami umieszczane za wynagrodzeniem w nieoficjalnej części „Dziennika Urzędowego K. O. S. W.", albo też zostaną użyte *do omówienia potrzeb czytelnictwa na zebraniu abonentów Bibljoteki*.

Komunikując o powyższem, zalecam Dyrekcjom i Kierownictwom Szkół skuteczne zachęcanie nauczycielstwa do żywej współpracy z Centr. Biblj. Ped. przy Kuratorjum O. S. W. we wszystkich sprawach naukowo-pedagogicznych, wymagających roztropnego pogłębienia, zwłaszcza w związku z rozpoczętą reformą ustroju naszego szkolnictwa.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *K. Szelągowski*

139.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 17 października 1932 r. Nr. 0-33350/32

do Ogółu Nauczycielstwa, Panów Inspektorów Szkolnych i Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych w Okręgu

w sprawie „Okręgowego Chóru Nauczycielskiego".

Zorganizowany w ubiegłym roku szkolnym „Okręgowy Chór Nauczycielski" rozpoczyna po przerwie wakacyjnej swą dalszą pracę dnia 13 listopada b. r.

Celem chóru jest: a) zespolenie nauczycielstwa w pieśni; b) uporządkowanie i ujednostajnienie w wykonaniu pieśni obowiązujących w całem szkolnictwie; c) opracowywanie repertuaru chóralnego składającego się przeważnie z pieśni ludowej i artystycznej w nietrudnych układach na czterogłosowy chór mięszany.

Do Okręgowego Chóru Nauczycielskiego może należeć każdy nauczyciel(ka) szkół średnich, ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, ochroniarskich oraz szkół zawodowych tak państwowych jak i prywatnych.

Próby chóru będą się odbywały w Wilnie pod kierunkiem instruktorki nauczania śpiewu i muzyki raz na miesiąc w niedzielę w terminach każdorazowo zawczasu podawanych do wiadomości.

Pierwsza próba odbędzie się w niedzielę 13 listopada b. r. o godz. 12-ej w lokalu Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego im. Tomasza Zana w Wilnie, Ostrobramska 29.

Członkowie Okręgowego Chóru Nauczycielskiego otrzymywać będą przed każdą próbą materjał nutowy do opracowania. Udział w chórze jest wynikiem dobrej woli, zamiłowania do muzyki i objawem uspołecznienia, to też członkowie jego muszą być przygotowani na pewne ofiary, jak pokrycie kosztów podróży i pobytu w Wilnie.

Żarząd Chóru zaś ze swej strony postara się o to, by wydatki te były minimalne. (O potrzebie tanich kwater trzeba zawczasu zawiadomić Instruktorkę p. Br. Gawrońską — Wilno, Kuratorjum Okręgu Szkolnego).

W powiatach bardziej oddalonych od Wilna, skąd nauczycielstwo nie mogłoby, bez specjalnego wysiłku materjalnego i fizycznego, przybywać na próby do Wilna, mogą być zorganizowane filje Okręgowego Chóru Nauczycielskiego. Filje obowiązywać będzie przygotowanie programu opracowywanego w Wilnie. W tym celu będą one otrzymywały potrzebny materjał nutowy w zgłoszonej ilości egzemplarzy.

Filje Okręgowego Chóru Nauczycielskiego będą mogły występować publicznie samodzielnie lub w razie ważniejszych występów, będą się zjeżdżały do Wilna dla wzięcia udziału we wspólnem wykonaniu programu.

Dyrygentów filij wyznaczą Panowie Inspektorzy Szkolni w porozumieniu się z Dyrekcjami miejscowych szkół.

Proszę Panów Inspektorów i Dyrektorów przesłać do Kuratorjum Okręgu Szkolnego w terminie do 10 listopada b. r. listę członków zapisanych do Okręgowego Chóru Nauczycielskiego lub do jego filij.

Wzór listy zapisanych do „Okręgowego Chóru Nauczycielskiego".

Nr.	Nazwisko i imię	Adres szkoły, w której naucz. pracuje	Rodzaj głosu			
			Sopr.	Alt	Tenor	Bas

Wzór listy dla filij „Okręgowego Chóru Nauczycielskiego".

1. Miejscowość, adres ......
2. Nazwisko i adres dyrygenta ......
3. Spis imienny i adresy członków filij Okręgowego Chóru Nauczycielskiego ......

4) Ilość sopranów.....................
Ilość altów.....................
Ilość tenorów.....................
Ilość basów.....................
5) Terminy przewidywanych prób w filji ....

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *K. Szelągowski*

Regulamin dla członków Okręgowego Chóru Nauczycielskiego uchwalony przez Walny Zjazd w dniu 16 lutego 1931 r.

Obowiązkiem członka Okręgowego Chóru Nauczycielskiego jest: a) regularne i punktualne przybywanie na próby i występy chóru; b) opracowywanie w domu pieśni z zawczasu przysłanych nut; c) przywożenie ze sobą każdorazowo przysłanych egzemplarzy nut; d) regularne opłacanie składek członkowskich.

Uwaga: Składki członkowskie są opłacane w ciągu roku szkolnego, t. j. 10 miesięcy.
Na walnem zgromadzeniu w ub. roku ustalono 30 gr. miesięcznie, jako składkę członkowską.

Członkowie mają prawo: a) zabierać głos na zebraniach, stawiać wnioski i głosować przy ich uchwalaniu; b) wybierać i być wybieranymi do Zarządu i komisyj wyłonionych przez zebranie; c) otrzymywać nuty śpiewanych pieśni na własność (1 egzemplarz).

Członkowstwo ustaje: a) przez wystąpienie; b) przez wykreślenie.

Członek występujący z Chóru powinien zawiadomić Zarząd i opłacić zaległe składki.

Członek zostanie wykreślony przez Zarząd po opuszczeniu bez usprawiedliwienia dwóch prób z rzędu.

140.

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 17 października 1932 r. Nr. O. 30906/32

do Dyrekcyj i Kierownictw Szkół Średnich Ogólnokształcących, Zawodowych, Zakładów Kształcenia Nauczycieli i Seminarjum Ochroniarskiego w Okręgu

w sprawie sprawozdań z organizowanych wycieczek i planu wycieczkowego na rok 1932|33-ci.

Dla ustalenia wyników tegorocznej akcji wycieczkowej, zarządzam, aby Dyrekcje szkół przesłały do Kuratorjum w terminie do 1-XII 1932 r.

następujące dane co do organizowanych wycieczek w czasie od 1-IX 1931 r. do 31-VIII 1932 r.:

1) Trasa organizowanej wycieczki (wymienić zwiedzane miejscowości),
2) termin wycieczki (od — do, ilość dni przebytych na wycieczce),
3) ilość osób, biorących udział w wycieczce,
4) z których klas (kursów),
5) nazwisko kierownika wycieczki,
6) ogólny koszt wycieczki,
7) źródła pokrycia kosztów wycieczki,
8) z jakich noclegów korzystano w czasie wycieczki (schronisko, chata wiejska, stodoła, namioty i t. p.),
9) jak zorganizowana była sprawa odżywiania na wycieczce, (własne produkty, czy wspólne gotowanie i t. p.),
10) używane środki lokomocji w czasie wycieczki (pieszo, koleją, autobusem, statkiem, kajakiem i t. p.),
11) napotykane trudności przy organizacji wycieczki.

Każdą zorganizowaną wycieczkę należy opisać na osobnej kartce, biorąc pod uwagę tylko wycieczki, trwające dłużej nad jedną dobę, bez względu na liczbę osób, oraz także wycieczki odbyte przez poszczególne osoby z pośród młodzieży i nauczycielstwa.

Ponadto zechcą Dyrekcje szkół opracować plan akcji wycieczkowej na rok szkolny 1932/33 i nadesłać go także w terminie do dnia 1-XII 1932 roku.

Plan akcji wycieczkowej winien być ustalony przez poszczególnych wychowawców klasowych wzgl. opiekunów organizacyj uczniowskich w porozumieniu z młodzieżą i podany do wiadomości rodziców.

Pozatem należy systematycznie czynić przygotowanie do wycieczki, jak opracowanie marszruty, poznanie odpowiedniej lektury, przygotowanie potrzebnego sprzętu i gromadzenie systematyczne pieniędzy na wycieczkę oraz wynajdywanie źródeł dochodów dla pokrycia kosztów, związanych z udziałem w wycieczce młodzieży niezamożnej i w sprawozdaniach o zamierzeniach wycieczkowych na rok szkolny 1932/33-ci należy podać następujące dane:

1) klasa, kurs wzgl. organizacja szkolna projektuje wycieczkę,
2) nazwisko nauczyciela, przygotowującego wycieczkę i później kierującego wycieczką,
3) marszruta wycieczki,
4) obliczony koszt wycieczki na osobę, przy ewentualnem zastosowaniu zniżki 75 proc.

5) ile dni ma trwać wycieczka,
6) ile osób przypuszczalnie weźmie udział w wycieczce,
7) uwagi w związku z projektowaną wycieczką.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *K. Szelągowski.*

141.

OKÓLNIK
Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 17 października 1932 r. Nr. O-30506/32

do Ogółu Nauczycielstwa oraz P. P. Inspektorów Szkolnych w Okręgu

w sprawie wzmożenia akcji wycieczkowej.

Wzywam Nauczycielstwo szkół powszechnych państwowych i prywatnych oraz P.P. Inspektorów Szkolnych do zwrócenia większej uwagi w planie tegorocznej pracy na organizowanie wycieczek szkolnych. Plan akcji wycieczkowej winien być ustalony w m. listopadzie przez poszczególne szkoły w porozumieniu z młodzieżą i podany do wiadomości rodziców. Pozatem należy systematyczne czynić przygotowania do przeprowadzenia zamierzonych wycieczek, jak opracowanie dokładne marszruty, poznanie odpowiedniej lektury, przygotowanie odpowiedniego sprzętu i gromadzenie systematyczne pieniędzy na wycieczkę oraz wynajdywanie źródeł dochodów dla pokrycia kosztów, związanych z udziałem w wycieczce młodzieży niezamożnej. Poza wycieczkami, objętemi programem nauczania, należy organizować wycieczki do miejscowości o znaczeniu historycznem oraz ciekawych pod względem krajobrazu, a następnie dążyć do tego, aby młodzież kończąca szkołę powszechną, odbyła wycieczkę do Wilna.

Polecam P.P. Kierownikom publicznych i prywatnych szkół powszechnych opracowanie planu akcji wycieczkowej na rok szkolny 1932/33 z wyszczególnieniem projektowanych wycieczek i nadesłać go Panom Inspektorom Szkolnym w terminie do 1-XII-1932 r. Panowie Inspektorowie Szkolni po zestawieniu całości nadeślą dane do Kuratorjum w terminie do 1.I.1933 roku. Ponadto zechcą Panowie Inspektorowie Szkolni w czasie wizytacyj szkół zwrócić uwagę na postęp prac, mających na celu przygotowanie wycieczek.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *K. Szelągowski.*

142.

PRZEPISY ZAPOBIEGAWCZE

przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych, obowiązujące we wszystkich szkołach i zakładach wychowawczych.

(Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. wydany w porozumieniu z Departamentem Służby Zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dn. 11 marca 1932 r. Nr. 1 W. F. 838/32. Dz. Urz. 1932 Nr. 1).

Terminy niedopuszczania do szkoły: a) chorej dziatwy szkolnej i osób z pośród personelu nauczycielskiego i służbowego, dotkniętych chorobą zakaźną, jak również b) zdrowych współmieszkańców chorego.

Przepisy i terminy poniżej podane, dotyczą przypadków chorób zakaźnych tylko o przebiegu normalnym, bez jakichkolwiek powikłań.

Nazwa choroby	I. Termin niedopuszczania do szkoły chorego dziecka oraz chorych osób z pośród personelu nauczycielskiego i służbowego.	II-a. Termin niedopuszczania do szkoły zdrowych współmieszkańców, którzy poprzednio danej choroby nie przechodzili po ścisłem odosobnieniu ich od osoby chorej w czasie całego trwania choroby.	II-b. Termin niedopuszczania do szkoły zdrowych współmieszkańców, którzy poprzednio daną chorobę już przeszli po ścisłem odosobnieniu ich od osoby chorej w czasie całego trwania choroby.	Kiedy należy zamknąć klasę lub całą szkołę?
Płonica (szkarlatyna)	5 tygodni od wystąpienia wysypki, jeśli niema śladów powikłań ropnych ze strony ucha, nosa i gruczołów.	2 TYGODNIE	2 tygodnie. Wyjątkowo w przypadkach, gdzie uprzednio przebycie płonicy było stwierdzone przez lekarza— 3 dni.	Jeżeli w tej samej klasie zdarzyło się kilka przypadków zachorowań na płonicę, poddać klasę odkażeniu i zamknąć ją na dwa tygodnie. Jeżeli liczne przypadki zdarzyły się w kilku klasach, zamknąć całą szkołę na 2 tygodnie i poddać ją odkażeniu. W miarę możności poddać uczniów badaniu na stopień uodpornienia przeciw płonicy.

Odra	2 tygodnie od wystąpienia wysypki.	2 TYGODNIE	2 tygodnie. Wyjątkowo w przypadkach, gdzie uprzednio przebycie odry było stwierdzone przez lekarza — 3 dni.	Jeżeli więcej, niż czwarta część dzieci w klasie zapadła, klasę zamknąć na 2 tygodnie. Uwzględnić liczbę dzieci, które odry nie przebywały.
Różyczka	1 tydzień od wystąpienia wysypki.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń. W razie ciężkiej epidemji — 3 tygodnie.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń. W razie ciężkiej epidemji — 3 tygodnie.	NIEPOTRZEBA
Ospa naturalna	6 tygodni od początku choroby.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń, o ile mają ślady dwukrotnego szczepienia ospy ochronnej.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń.	W razie choćby jednego przypadku ospy naturalnej, zamknąć szkołę dla dokonania odkażenia. Współkolegom chorego zaszczepić ospę. U reszty sprawdzić, czy szczepieni powtórnie pomyślnie.
Ospa wietrzna	2 tygodnie od wystąpienia, jeżeli strupki odpadły.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń. W razie ciężkiej epidemji — 3 tygodnie.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń. W razie ciężkiej epidemji — 3 tygodnie.	NIEPOTRZEBA
Krztusiec (koklusz)	6 tygodni od początku choroby, jeżeli kaszel napadowy ustał zupełnie.	3 TYGODNIE	3 tygodnie. Wyjątkowo w przypadkach, gdzie uprzednie przebycie kokluszu było stwierdzone przez lekarza — 3 dni.	W razie licznych przypadków krztuśca, zamknąć klasę lub szkołę na 3 tygodnie i poddać ją odkażeniu.

Błonica (dyfteryt)	3 tygodnie od początku choroby. Pożądane badanie nosa i gardzieli na obecność prątków błonicy.	1 tydzień, jeżeli w gardzieli niema zmian zapalnych lub po dwukrotnym ujemnym wyniku badania bakterjologicznego.	1 tydzień, jeżeli w gardzieli niema zmian zapalnych lub po dwukrotnym ujemnym wyniku badania bakterjologicznego.	Jeżeli w tej samej klasie zdarzyło się kilka przypadków zachorowań na błonicę, poddać klasę odkażeniu i zamknąć ją na 1 tydzień. Jeżeli liczne przypadki zdarzyły się w kilku klasach, zamknąć całą szkołę na 1 tydzień i poddać ją odkażeniu, a uczniów w miarę możności poddać badaniu na nosicielstwo zarazka i na stopień uodpornienia przeciw błonicy.
Świnka	2 tygodnie od wystąpienia opuchnięcia ślinianek przyusznych.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń. W razie ciężkiej epidemji — 3 tygodnie.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń. W razie ciężkiej epidemji — 3 tygodnie.	NIEPOTPZEBA
Nagminne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (drętwica karku)	Co najmniej 6 tygodni od początku choroby. Pożądane dwukrotne badanie wydzielin z jamy nosa i gardła na drobnoustroje specyficzne.	2 tygodnie. Pożądane dwukrotne badanie wydzielin z nosa i z gardła na drobnoustroje specyficzne.	2 tygodnie. Wyjątkowo w przypadkach, gdzie uprzednie przebycie choroby było stwierdzone przez lekarza— 3 dni.	W razie kilku przypadków zamknąć szkołę dla dokonania odkażenia.
Tyfus (dur) plamisty lub powrotny	6 tygodni od początku choroby.	3 TYGODNIE	3 tygodnie. Wyjątkowo w przypadkach, gdzie uprzednie przebycie choroby zostało stwierdzone przez lekarza, po odwszeniu i wykąpaniu — 3 dni.	W razie choćby jednego przypadku zachorowania ucznia w szkole, zamknąć szkołę dla dokonania odkażenia, zbadać wszystkie dzieci na wszawicę, a w razie potrzeby poddać je i ich odzież odwszeniu.

Tyfus (dur) brzuszny lub rzekomy (paratyfus)	6 tygodni od początku choroby. Pożądane jest badanie bakterjologiczne wypróżnień.	3 TYGODNIE	3 tygodnie. Wyjątkowo w przypadkach, gdzie uprzednie przebycie choroby było stwierdzone przez lekarza—3 dni.	W razie wystąpienia kilku przypadków zachorowań w szkole zamknąć szkołę na 3 dni, poddać badaniu wodę do picia w szkole i odkazić miejsca ustępowe. Uczniów w miarę możności poddać badaniu na nosicielstwo zarazka.
Biegunka krwawa (czerwonka—dyzenterja)	W tydzień po ustąpieniu zupełnem biegunki. Pożądane jest badanie bakterjologiczne wypróżnień.	1 TYDZIEŃ	1 TYDZIEŃ	W razie wystąpienia kilku przypadków o złośliwym przebiegu, zamknąć szkołę na 3 dni i poddać ją odkażeniu, zwłaszcza miejsca ustępowe. Uczniów w w miarę możności poddać badaniu na nosicielstwo zarazka.

UWAGA 1. Przed pójściem do szkoły po chorobie dziecko powinno być dwukrotnie wykąpane, chłopcy winni mieć krótko obcięte włosy.

UWAGA 2. W przypadkach płonicy, ospy naturalnej, błonicy, tyfusu plamistego, drętwicy karku, uczeń, przybywający do szkoły po chorobie, powinien przedstawić świadectwo lekarza sanitarnego lub zakładu dezynfekcyjnego o dokonaniu odkażenia jego mieszkania i odzieży.

UWAGA 3. O ostatecznem dopuszczeniu ucznia do szkoły w każdym poszczególnym przypadku choroby zakaźnej rozstrzyga lekarz szkolny, a tam, gdzie istnieje dozór sanitarny,—lekarz szkolny po porozumieniu z lekarzem sanitarnym.

UWAGA 4. Podczas odkażania klasy lub całej szkoły pożądane jest, gdzie tylko można, wybielenie ścian.

UWAGA 5. Szczególną opieką higjeniczno-lekarską szkoła winna otoczyć personel nauczycielski, służbę szkolną i jej rodzinę w razie wystąpienia wśród nich chorób zakaźnych.

Uwaga. Polska Składnica Pomocy Szkolnych Warszawa, Nowy Świat 33 zwróciła się do Kuratorjum z propozycją nabycia poleconego przez Ministerstwo W. R. i O. P. druku p. n. „Przepisy zapobiegawcze przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych".

Cena 1 egz. wynosi 0.20 gr. przy nabyciu od 500 egz. do 1000 egz.—0.15 gr. i powyżej 1000 egz.—0.13 gr. Zechcą PP. Inspektorzy i Dyrektorzy szkół w Okręgu zgłosić do dn. 30.XI.1932 wł. do Kuratorjum zapotrzebowanie na odpowiednią ilość egzemplarzy i wpłacić należność na konto czekowe Kuratorjum Nr. 30466 po otrzymaniu zamówienia druki zostaną niezwłocznie rozesłane.

143

ZBIÓR USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

dotyczących religji w szkołach powszechnych.

Nakładem wydawnictwa Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego wydany został „Zbiór ustaw i rozporządzeń dotyczących religji w szkołach powszechnych".

Zbiór ten, obejmujący odnośne przepisy pod następującymi tytułami: I. Stosunek Państwa do wyznań religijnych — II. Organizacja nauki religji — III. Nadzór nad nauką religji — IV. Rozdział godzin i programy nauki religji. — V. Podręczniki szkolne i środki naukowe — VI. Praktyki religijne — VII. Dni wolne od zajęć szkolnych—VIII. Kwalifikacje nauczycieli religji— IX. Stosunki służbowe nauczycieli religji — X. Uposażenie nauczycieli religji, oraz skorowidz—ma układ podręcznika i przeznaczony jest dla pracowników administracji szkolnej, kierowników szkół oraz duchownych i swieckich nauczycieli religji.

144.

Ruch służbowy.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Pan Minister W. R. i O. P. powierzył:

Inż. Ottonowi Krasnopolskiemu, okręgowemu wizytatorowi szkół w Kuratorjum O. S. Wileńskiego, pełnienie obowiązków naczelnika Wydziału Szkół Zawodowych w temże Kuratorjum od dn. 1 sierpnia 1932 r. (Nr. BP.—21460/32).

Inspektoraty Szkolne.

Rozwiązanie stosunku służbowego.

Jan Kapała, prowizoryczny zastępca Inspektora Szkolnego pow. wileńsko-trockiego—zwolniony z dniem 31 lipca b. r. od dotychczasowych obowiązków służbowych. (BP—11200/32).

Zmarli:

Ś. p. Stefan Kuryłowicz, prowizoryczny urzędnik w XI st. sł. w Inspektoracie Szkolnym w Słonimie zmarł śmiercią tragiczną w dn. 28 czerwca b.r. (BP - 19171/32)

Szkolnictwo Powszechne.

Mianowani:

Wacław Bohdan, kontraktowy nauczyciel publ. szkoły powsz. Nr. 1 w Lidzie nauczycielem religji rz. kat. w tejże szkole z dniem 1 września 1932 r. (BP—29745/32)

Przeniesieni z dniem 1 lipca 1932 r.

1. **Aniela Buczanówna,** naucz. 7 kl. publ. szkoły powsz. w Szarkowszczyźnie pow. dziśnieńskiego na równorzędne stanowisko do 7 kl. publ. szkoły powsz. w Hermanowiczach tegoż powiatu. (BP.—18463/32).

2. **Michał Cały,** naucz. 3 kl. publ. szkoły powsz. w Werenowie pow. lidzkiego na równorzędne stanowisko do 7 kl. publ. szkoły powsz. w Lidzie (Nr. BP.—19108/32).

3. **Bazyli Fedyk,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Pawłowie pow. wileńsko-trockiego na równorzędne stanowisko do 2 klasowej publ. szkoły powsz. w Strypunach tegoż powiatu. (BP. Nr. 15897/32).

4. **Helena Kowalska,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Nowych Turkach pow. dziśnieńskiego na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Mikołajewie tegoż powiatu. (BP.—18465/32).

5. **Anna Krauzowa,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Mikołajewie pow. dziśnieńskiego na równorzędne stanowisko do 2 kl. publ. szkoły powsz. w Nowych Turkach tegoż powiatu. (BP.—18464/32).

6. **Adela Pilawska,** naucz. 3 kl. publ. szkoły powsz. w Kuliszkach pow. wil.-trockiego na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Bitinach tegoż powiatu. (BP.—18675/32).

7. **Stanisława Szlęzakowa,** naucz. 7 kl. publ. szkoły powsz. w Słonimie na równorzędne stanowisko do 5 kl. publ. szkoły powsz. w Byteniu pow. słonimskiego. (BP.—17846).

8. **Józef Woroniec,** naucz. 4 kl. publ. szkoły powsz. w Albertynie, pow. słonimskiego na równorzędne stanowisko do 7 kl. publ. szkoły powsz. w Słonimie. (BP.—17846/32).

Przeniesieni z dniem 1 sierpnia 1932 r.

1. **Aniela Bargielska,** naucz. 3 kl. publ. szkoły powsz. w Borowcach, pow. wilejskiego na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Olszance tegoż powiatu. (BP.—17729/32).

2. **Julja Błaszczukówna,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Plotkach pow. szczuczyńskiego, na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Chodziłoniach, tegoż powiatu. (BP.—19151/32).

3. **Stanisława Górska,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Chodziłoniach pow. szczuczyńskiego, na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Ziukach, tegoż powiatu. (BP.—18477/32).

4. **Jan Guźniczak,** naucz. 3 kl. publ. szkoły powsz. w Gierwiatach pow. wileńsko-trockiego, na równorzędne stanowisko do 2 kl. publ. szkoły powsz. w Połukni tegoż powiatu. (BP.—18684/32).

5. **Marjan Jakubowicz,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Kowalach pow. wilejskiego na równorzędne stanowisko do 2 kl. publ. szkoły powsz. w Drozdach, tegoż powiatu. (BP. 19835/32).

6. **Wincenty Kociub,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Narejszach pow. wołożyńskiego, na równorzędne stanowisko do 7 kl. publ. szkoły powsz. w Wołożynie. BP —15679/32).

7. **Marja Konarska,** naucz. 4 kl. publ. szkoły powsz. w Wiazyniu na równorzędne stanowisko do 3 kl. publ. szkoły powsz. w Iży powiatu wilejskiego. (BP. — 19850/32).

8. **Kazimierz Konarski,** naucz. 4 kl. publ. szkoły powsz. w Wiazyniu, na równorzędne stanowisko do 3 kl. publ. szkoły powsz. w Iży, pow. wilejskiego. (BP.—19849/32).

9. **Julja Kretowiczowa,** naucz. 7 kl. publ. szkoły powsz. Nr. 7 w Wilnie, na równorzędne stanowisko do 7 kl. publ. szkoły powsz. Nr. 19 w Wilnie. (BP. — 19415/32).

10. **Helena Leszczewiczówna,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Mularzach pow. wilejskiego, na równorzędne stanowisko do 4 kl. publ. szkoły powsz. w Wiazyniu, tegoż powiatu (BP.—19848/32).

11. **Kazimierz Minkiewicz,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Zaraczu pow. brasławskiego na równorzędne stanowisko do 2 kl. publ. szkoły powsz. w Koniszewszczyznie pow. wołożyńskiego (BP.—13449/32).

12. **Wanda Nieciejowska,** naucz. 7 kl. publ. szkoły powsz. w Nieświeżu na równorzędne stanowisko do 7 kl. publ. szkoły powsz. w Horodzieju pow. nieświeskiego. (BP.—14682/32).

13. **Aleksander Olszowy,** naucz. 1 kl publ. szkoły powsz. w Dziadkach pow. dziśnieńskiego, na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Grabuczu tegoż powiatu. (BP.—19769/32)

14. **Mieczysława Szewczonkowa,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Drozdach pow. wilejskiego, na równorzędne stanowisko do 2 kl. publ. szkoły powsz. w Kowalach tegoż powiatu. (BP.—19837/32).

15. **Nikader Szewczonek,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Drozdach pow. wilejskiego, na równorzędne stanowisko do 2 kl. publ. szkoły powsz. w Kowalach tegoż powiatu. (BP.—19845/32).

16. **Kazimierz Sutowicz,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Mieżańcach pow. wil.-trockiego na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Wielkiem Siole tegoż powiatu. (BP.—18672/32).

17. **Weronika Tarnowska,** naucz. 2 kl. publ, szkoły powsz. w Czersku, pow. Brzeskiego, na równorzędne stanowisko do 2 kl. publ. szkoły powsz. w Starosielu, pow nieświeskiego. (BP·—21571/32).

18. **Marja-Kinga Wyczesanówna,** naucz. 4 kl. publ. szkoły powsz. w Porpliszczu pow. dziśnieńskiego, na równorzędne stanowisko do 4 kl. publ. szkoły powsz. w Zalesiu tegoż powiatu. (BP.—19768/32).

Przeniesieni z dniem 1 września 1932 r.

1. **Janina Arapkowiczówna,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Zagórzu Delatyckiem pow. nowogródzkiego na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Kamieniu pow. wołożyńskiego (BP.—15486/32).

2. **Stefan Batowski,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Taludzi pow. wilejskiego na równorzędne stanowisko do 2 kl. publ. szkoły powsz. w Barańcach tegoż powiatu. (BP.—20802/32).

3. **Bolesław Drobiazgiewicz,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Białohrudziu, pow. lidzkiego na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz w Mejrach tegoż powiatu. (BP.—20658/32).

4. **Edmund Durbakiewicz,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Łuniach, pow. brasławskiego, na równorzędne stanowisko do 2 kl. publ. szkoły powsz. w Zaraczu, tegoż powiatu. (BP.—17727/32).

5. **Bolesław Heyda,** naucz. 5 kl. publ. szkoły powsz. w Niedźwiedzicach pow. baranowickiego, na równorzędne stanowisko do 7 kl. publ. szkoły powsz. w Baranowiczach. (BP.—18810/32).

6. **Marja Łątkówna,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Porojściu pow. lidzkiego, na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Dociszkach, tegoż powiatu. (BP.—20666/32).

7. **Helena Matusiakówna,** naucz. 5 kl. publ. szkoły powsz. w Dowbieniach pow. wołożyńskiego, na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Krycznikach, tegoż powiatu. (BP.—19642/32).

8. **Stanisław Reymont,** naucz. 7 kl. publ. szkoły powsz. w Baranowiczach, na równorzędne stanowisko do 5 kl. publ. szkoły powsz. w Niedźwiedzicach pow. baranowickiego. (BP.—18811/32).

9. **Jadwiga Tomakowa,** naucz. publ. szkoły powsz. w Kroszynie, na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Lachach pow. prużańskiego. (BP.—21063/32).

10. **Alfonsa Trościanko,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Jackowie Karczemnem pow. wołożyńskiego, na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Jackowie-Piaski, tegoż powiatu. (BP.—17717/32).

11. **Zygmunt Witczak,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Bezubiszkach, pow. brasławskiego, na równorzędne stanowisko do 1 kl. publ. szkoły powsz. w Bohiniu tegoż powiatu. (BP.—18377/32).

12. **Olga Zakoszczowa,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Zelaźnicy pow. baranowickiego, na równorzędne stanowisko do 2 kl. publ szkoły powsz. w Niedźwiedzicach tegoż powiatu. (BP.—18266/32).

13. **Stanisław Zimodro,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Barańcach, pow. wilejskiego, na równorzędne stanowisko do 7 kl publ. szkoły powsz. w Kurzeńcu tegoż powiatu. (BP.—20512/32).

Wystąpili ze służby na własną prośbę.

1. **Marja Siękówna,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Popiszkach, pow. lidzkiego z dniem 31 lipca 1932 r. (BP.—16398/32).

2. **Helena Nowicka,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Czertach, pow. postawskiego z dniem 31 sierpnia 1932 r. (BP.—11718/32).

Zwolnieni z dniem 31 lipca 1932 r.

1. **Marja Bilańska,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Kuszlanach pow. oszmiańskiego. (BP.—11019/32).

2. **Felicja Juszkowa,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Kożewie, pow. stołpeckiego. (BP.—10597/32).

3. **Stanisława Kamińska,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Hryhorowiczach, pow. dziśnieńskiego. (BP. - 10913/32).

4. **Jadwiga Krukowa,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Tuliczewie pow. nowogródzkiego. (BP.—11308/32).

5. **Kazimierz Lustig,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Iwiezi, pow. nowogródzkiego. (BP.—11305/32).

6. **Władysława Obrycka,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Dąbrowicy, pow. nowogródzkiego. (BP.—11306/32).

7. **Genowefa Pniewska,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Niżewcach pow. nowogródzkiego. (BP.—10915/32).

8. **Stanisława Soroko,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Ławryszewie, pow. nowogródzkiego. (BP.—11307/32).

Zwolnieni z dniem 31 sierpnia 1932 r.

1. **Gertruda Billewiczowa,** naucz. 7 kl. publ. szkoły powsz. w Baranowiczach. (BP.—10142/32).

2. **Mirosław Brudziński,** naucz 1 kl. publ. szkoły powsz. w Andrzejkach pow. postawskiego. (BP.—13966/32).

3. **Józef Filipek,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Grytunach pow. brasławskiego. (BP.—14095/32).

4. **Marja Głogoszewska,** naucz. 4 kl. publ. szkoły powsz. w Bojarach pow. dziśnieńskiego. (BP.—12831/32).

5. **Janina Jeleniewska,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Kozłach pow. wilejskiego. (BP.—13962/32).

6. **Franciszka Majewska,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Putnikach, pow. mołodeckiego. (BP.—11986/32).

7. **Helena Martusewiczowa,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Niwkach, pow. wilejskiego. (BP.—13963/32).

8. **Zenobja Metelska,** naucz. publ. szkoły powsz. w Michałowszczyźnie pow. oszmiańskiego. (BP.—14156/32).

9. **Franciszka Misiewiczówna,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Bojarach pow. dziśnieńskiego. (BP.—12832/32).

10. **Marja Nowakowska,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Borsukach pow. dziśnieńskiego. (BP.—12834/32).

11. **Stefanja Perzyłówna,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Hucie pow. baranowickiego. (BP.—13408/32).

12. **Aleksandra Rytwińska,** naucz. 7 kl. publ. szkoły powsz. w Kozłowszczyźnie pow. słonimskiego. (BP.—13902/32).

13. **Janina Szalecka,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Rusinowiczach pow. baranowickiego. (BP.—13031/32).

14. **Bronisława Szydłowska,** naucz. 6 kl. publ. szkoły powsz. w Stołowiczach pow. baranowickiego. (BP.—12609/32).

15. **Marja Tarasewiczówna,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Krywiczanach, pow. dziśnieńskiego. (BP.—12833/32).

16. **Henryk Urbanowicz,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Bunianach, pow. oszmiańskiego. (BP.—13778/32).

17. **Ewa Wlazłówna,** naucz. 1 kl. publ. szkoły powsz. w Kalinówce, pow. postawskiego. (BP.—13633/32).

18. **Antoni Zacharka,** naucz. 2 kl. publ. szkoły powsz. w Zabużu pow. baranowickiego. (BP.—14140/32).

Zakłady Kształcenia Nauczycieli.

Zwolnieni z dniem 31 sierpnia 1932 r.

1. **Wacław Domaradzki,** naucz. seminarjum naucz. w Borunach. (BP.—14419/32).

2. **Paweł Komar,** naucz. seminarjum naucz. w Słonimie. (BP.—14720/32).

3. **Karol Mroszczyk,** naucz. seminarjum naucz. w Borunach. (BP.—14423/32)

Szkolnictwo Średnie Ogólnokształcące.

Zwolnieni z dniem 31 lipca 1932 r.

1. **Sergjusz Kaczanowski,** naucz. prawosławnego Seminarjum duchownego w Wilnie. (BP.—12198/32).

2. **Piotr Orłowicz,** naucz. Gimnazjum w Lidzie. (BP.—12199/32).

3. **Leon Wygonowski,** naucz. Gimnazjum w Lidzie. (BP.—12200/32).

Część nieurzędowa.

145

O NALEŻYTE WYZYSKANIE TEATRU dla celów szkoły średniej w Wilnie.

Dotychczasowe recenzje teatralne, ogłaszane przez Kuratorjum, są tylko wskazówkami dla dyrekcyj szkół, jakie sztuki młodzieży zalecać, a jakich unikać.

Tymczasem recenzje teatralne, szerzej pojęte, mogłyby stać się źródłem ożywienia umysłowego w szkole wogóle, a w szczególności doskonałym bodźcem w pracy polonistów.

Utwór literacki w interpretacji scenicznej jest zazwyczaj żywszym i pełnowartościowym środkiem naukowym dzięki poglądowości artystycznej teatru, niż „analizy" i „przerabianie" szkolne.

Nawet najumiejętniejsza analiza utworu w klasie, pomimo iż pochłania b. wiele czasu, nie jest w stanie dać uczniom tego, co stanowi główną wartość artystyczną literatury, t. j. nie zapozna młodzieży, z braku środków ekspresji w szkole, z bezpośrednią dynamiką utworu z plastyką i muzykalnością formy, co jest naczelnem zadaniem w pracy aktorów i reżyserów.

Teatry w Wilnie możnaby potraktować, jako część składową pracowni polonistycznych w gimnazjach wileńskich. Z myślą o tem recenzje sztuk winny zawierać nie tylko ocenę ze stanowiska ogólnomoralnego, ale również z punktu potrzeb państwowych i kształcenia estetyczno-formalnego.

Ostatni wzgląd jest b. ważny z powodu skonstantowania faktu, iż rozbiory artystyczne w szkole obecnej są w zupełnym upadku i strona estetyczna słowa literackiego całkowicie zaniedbaną. Nauczyciel nie ma czasu, ani środków do uwypuklenia artyzmu, zadowala się zwykle analizą ideologiczną, przeprowadzoną werbalistycznie, bo niezwiązaną z bezpośrednią emocją, jaką może dać przedewszystkiem scena.

Przez wyzyskanie teatru jako środka, ułatwiającego pracę polonistom, dałoby się głębiej i skuteczniej, — z wielkiem zaoszczędzeniem czasu, — przeprowadzać rozbiory literatury. Teatr jest najodpowiedniejszem miejscem do zapoznawania młodzieży z takiemi pojęciami literackiemi, jak kolizja, węzeł dramatyczny, typ, ironja i wszelkie inne składniki stylistyki i poetyki.

Recenzje Kuratorjum, zwracające uwagę na wybitniejsze składniki formalne i ideowe, zwięzła analiza różnorodnych wartości artystycznych,

dominujących w poszczególnych utworach, będą bodźcem w pracy codziennej polonistów i pobudką do samokształcenia się.

Realizacja sceniczna utworu da uczniom, odpowiednio kierowanym przez nauczyciela, wyjaśnienie wielu zagadnień artystycznych i życiowych, byleby nauczyciel rozumiał, z *jakiemi zagadnieniami na jaką sztukę* przychodzić. Recenzje kuratoryjne mogłyby do pewnego stopnia nauczyciela w sprawach tych orjentować. Kilka sztuk w roku szkolnym, odpowiednio przez polonistę w teatrze przestudjowanych i wraz z uczniami omówionych, ożywi polonistykę w gimnazjum i podniesie ją w oczach młodzieży.

W tym celu, oprócz uczniowskiego teatru międzyszkolnego i ogólnych recenzyj, nadsyłanych Dyrekcjom szkół, w b. r. szk. Kuratorjum organizuje przy ścisłej współpracy nauczycielstwa *ćwiczenia literacko-teatralne*, składające się: 1) z wzorowego przedstawienia wartościowej sztuki, charakterystycznej dla jednego z kierunków literackich, 2) z omówienia dzieła dramatycznego z młodzieżą w teatrze pod względem historyczno-literackim i sceniczno-technicznym.

Powyższe ćwiczenia literacko-teatralne i przeżycia młodzieży z niemi związane winny dać obfity materjał do rozbiorów literackich na godzinach szkolnych. Repertuar dobrany jest tak, iż wszystkie najważniejsze style w dziejach sztuki dramatycznej zostaną uwzględnione, a polonista i kierowana przezeń młodzież będą mieli obszerny źródłowy materjał do należytego opracowania najważniejszych arcydzieł dramatycznych, przewidzianych w programie szkolnym. W wypracowaniach na tematy literackie młodzież będzie operowała nie książkowemi frazesami i konwencjonalną blagą, ale swemi rzeczywistemi przeżyciami, których szczerość nie powinna być w niczem skrępowana, aby istotnie szkoła nasza mogła trzymać stale rękę na pulsie fermentów i poczynań ideologicznych, nurtujących w sercach podrastającego pokolenia.

Z myślą o tym szczytnym wysiłku pedagogicznym nauczycielstwa, jak zawsze, zapewni swą pracą powodzenie ćwiczeniom teatralno-literackim w przekonaniu, że dulce est cum inventute nostra laborare ad majorem Ciritatis gloriam.

E. Rz.

146.

WYTYCZNE
dla Komisyj Międzyszkolnych Porozumiewawczych.

I. Cel i zadania K. P.

Komisje Porozumiewawcze powstają w celu ożywienia i pogłębienia pracy zarówno wychowawczej jak i dydaktycznej w szkołach, a także pobudzenia nauczycielstwa do dalszego samokształcenia.

Zadaniem Komisji Porozumiewawczej jest również zespolenie nauczycielstwa szkół różnych typów i wytworzenie pewnych form współpracy nad temi zwłaszcza zagadnieniami z dziedziny nauczania i wychowania, które są wspólne wszystkim pracującym w szkołach bez względu na typ i stopień organizacyjny zakładu.

Organizowane przez K. P. konferencje i lekcje pokazowe zmierzać mają do wywołania jak najbardziej obfitej dyskusji i wymiany zdań wśród uczestników, którzy w ten sposób winni szukać rozwiązania zagadnień wysuwanych przez praktykę szkolną oraz dzielić się swemi doświadczeniami i próbować realizacji pewnych metod w pracy lekcyjnej lub wychowawczej na terenie poszczególnych zakładów.

II. Program prac K. P.

Z tak pojętych zadań i celów Komisji Porozumiewawczej wynika program ich pracy, który powinien być możliwie daleki od wszelkiego werbalizmu i teoretyzowania i opierać się raczej na lekcjach i pokazach świadczących o tem, jak omówione w referatach zagadnienia dydaktyczne, bądź wychowawcze, bądź organizacyjne zostały zrealizowane w codziennej praktyce szkolnej zakładu.

A więc w programie prac z *zakresu dydaktyki i metodyki przedmiotów nauczania* przeważać winny lekcje pokazowe, jako dające bogaty materjał do dyskusji. Lekcje takie mogą być poprzedzone krótkim referatem, objaśniającym metodę, którą się referent posługuje, referat może nastąpić również po lekcji i służyć jako zagajenie i wprowadzenie do dyskusji.

Również *zagadnienia wychowawcze* należałoby ujmować o ile to możliwe poglądowo, konkretnie. Referaty, ściśle powiązane z pewnemi konkretnemi poczynaniami w szkole, winny być jak najczęściej uzupełniane pokazami dokonanych lub dokonywujących się w chwili obecnej prac na terenie jakiegoś zakładu. Takie tematy, jak organizacja bibljoteki szkolnej, koordynacja w pracy kółek uczniowskich, wzorowy wywiad okresowy z rodzicami doskonale się nadają do zademonstrowania.

Referaty ściśle teoretyczne lub mające charakter sprawozdawczy jak sprawozdanie z ciekawszego dzieła w języku obcym lub z przebiegu Zjazdu bądź wycieczki muszą być tak opracowane, ażeby podkreślały i uwypuklały zagadnienie związane z praktyką szkolną zwłaszcza o ile to możliwe danego ośrodka.

Do programu prac K. P. należałoby wreszcie także włączyć *wycieczki* o charakterze naukowym bądź krajoznawczym, wreszcie organizację *międzyszkolnej wystawy* prac uczniów, widowisk i odczytów dla młodzieży oraz opieki nad młodzieżą poza szkołą (sprawy stancyj, burs i zachowania się młodzieży na ulicach i w lokalach publicznych). Wśród za-

gadnień metodycznych, którym poświęcone zostaną prace K. P. należy w bieżącym roku szkolnym wysunąć na czoło zagadnienia związane z *aktualizowaniem* materjału lekcyjnego z uwzględnieniem momentów *regjonalnych*. Przy zachowaniu niezmienionej zasadniczej linji obowiązujących programów szkolnych należy się zastanowić nad możliwością takiego odbioru tematów lekcyjnych z poszczególnych przedmiotów, by pracę szkolną związać z życiem współczesnem zwłaszcza polskiem, a tam gdzie to jest możliwe z życiem gospodarczem i kulturalnem danego rejonu. Przykłady rozwinięcia takich tematów względnie szczegółowe protokóły lekcyj próbnych przedyskutowane i przepracowane w K. P. należy przesłać do Kuratorjum, będą one w miarę możności umieszczane w części nieoficjalnej Dziennika Urzędowego K. O. S. W. Również i inne referaty lub sprawozdania z doświadczeń dydaktycznych i wychowawczych i wogóle sprawozdania z prac K. P. winny być przesyłane do Kuratorjum jako materjał do opublikowania.

III. Organizacja pracy w K. P.

Przewodniczącym K. P. jest z reguły dyrektor miejscowego gimnazjum państwowego, członkami zaś — dyrektorzy względnie kierownicy szkół państwowych i prywatnych, znajdujących się w danym ośrodku a także inspektor szkolny.

Członkowie Komisji mogą—o ile uznają to za potrzebne—opracować dla swego wewnętrznego użytku regulamin czynności oraz powołać do swego grona jedną lub więcej osób z pośród wybitniejszych nauczycieli którejkolwiek ze szkół, a także ukonstytuować się jako zarząd z przewodniczącym, wice-przewodniczącym i sekretarzem.

Zadaniem Komisji będzie:

a) opracowanie planu pracy na bieżący rok szkolny,

b) organizowanie konferencyj międzyszkolnych (prelegent, sala, protokólanci, podawanie do wiadomości gronom zawczasu tez referatów),

c) organizowanie międzyszkolnych lekcyj pokazowych (koniecznem jest szczegółowe protokółowanie lekcyj),

d) organizowanie wszelkiego rodzaju pokazów i wystaw międzyszkolnych oraz prac wymienionych w dziale II (program) niniejszego zarządzenia.

W ośrodkach o większej ilości zakładów i liczniejszych gronach wskazany jest celem ułatwienia pracy i uproszczenia dyskusji podział całego zespołu nauczycielskiego na sekcje przedmiotowe lub zagadnieniowe bądź na grupy liczące 15 — 20 osób zwłaszcza jest to konieczne przy odwiedzaniu lekcyj lub pokazów wychowawczych w szkole.

Konferencje z referatami połączone z lekcją lub pokazem lub bez,

winny zasadniczo odbywać się raz na miesiąc dla każdej sekcji względnie grupy (o ile istnieje taki podział).

Tematy poszczególnych referatów winny być powiązane ze sobą jakąś jedną myślą przewodnią lub stanowić cykl skupiający w sobie jedno zagadnienie naczelne, ujęte z rozmaitych punktów widzenia. Pożądanem jest połączenie referatu z koreferatem, przyczem ten ostatni winien być wygłoszony na tem samem posiedzeniu względnie tego samego dnia, o ile konferencja obliczona jest na cały dzień lub dłużej.

Konferencje winny się odbywać z reguły w dnie powszednie najlepiej w godzinach 4—7 po południu. Raz do roku wskazane jest odbycie konferencji dłuższej całodziennej, na którą złożyć się mogą przed południem: 1—2 lekcje pokazowe z referatem dydaktycznym i dyskusja; po południu: refetat na temat wychowawczy z pokazem prac i dyskusja.

Jako na przykłady zagadnień, które mogą być poruszone na konferencjach, można wskazać na tematy następujące:

1) Uczenie się pod kierunkiem,
2) Organizacja pracy domowej ucznia,
3) „ „ pozalekcyjnej ucznia w szkole,
4) Wycieczki szkolne,
5) Bibljoteki i czytelnictwo młodzieży,
6) Organizacja życia sportowego młodzieży,
7) Sposób organizowania uroczystości szkolnych,
8) Opieka nad dojeżdżającymi,
9) Dożywianie młodzieży,
10) Świetlica szkolna,
11) Rozmaite formy współpracy domu ze szkołą,
12) Organizacje i kółka uczniowskie i t. d. i t. d.

147.

BROSZURY Z DZIEDZINY LOTNICTWA.

Wileński Zarząd Wojewódzki L. O. P. P. przeznaczył dla szkół na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego kilkaset egzemplarzy wydawnictwa z dziedziny lotnictwa i obrony przeciwgazowej i rozesłał P. P. Inspektorom Szkolnym odnośne broszury z przeznaczeniem dla szkół powszechnych, czynnych na terenie każdego powiatu.

Po otrzymaniu przesyłki z Inspektoratu Szkolnego P. P. Kierownicy (Kierowniczki) szkół winni książki zapisać pod właściwemi pozycjami w inwentarzu bibljotecznym szkoły i oddać je do użytku czytelników.

Spis tych broszurek jest następujący:

1. Gazy trujące.
2. Groza Chmur. — L. Korowajczyk.
3. Co to są gazy bojowe. — Ziembiński.
4. Naucz się bronić przed gazami bojowemi.
5. Podstawowe wiadomości z dziedziny gazoznawstwa.
6. Maska przeciwgazowa używana w Polsce. — Andrzejewski.
7. Krótkie wiadomości z O. P. L. i O. P. G. — Kiciński.
8. Twórzmy silne lotnictwo.
9. Samolot na usługach człowieka.
10. O lataniu dla przyjemności.
11. Dlaczego musimy mieć silne lotnictwo. — Baliński.
12. Wskazówki dla prelegentów i instruktorów L.O.P.P.— Zieliński.
13. Obrona indywidualna.
14. Broszura ilustrowana L.O.P.P.
15. „ — Kicińskiego.
16. „ popularna na IX Tydzień L.O.P.P.
17. „ praktyczne ćwiczenia w użyciu maski gazowej.
18. Komedyjka „Serce i Smigło".
19. Bajeczka „Jaś lotnik".
20. Wycinanka maski polskiej.
21. „ samolotu.

Dla Szkół gdzie niema Koła L. O. P. P. nie dano komedyjki „Serce i Smigło".

Jednocześnie przypomina się zarządzenie tut. z dnia 21 października 1931 r. Nr. O.32439/32 (Dziennik Urzędowy Kuratorjum Okr. Szk. Wil. Nr. 11/31 poz. 140).

148.

SPRAWOZDANIE

z wpływów na Fundusz Komitetu Fundacji ku czci ś. p. por. Żwirki i inż. Wigury.

Młodzież publicznych i prywatnych szkół powszechnych m. Wilna złożyła do dnia 28.IX.1932 r. zł. 700.—

149.

SZKOLNE SCHRONISKO WYCIECZKOWE W WILNIE

czynne przez cały rok.

Schronisko wyposażone jest w 60 łóżek (materace, poduszki, prześcieradła i koce).

Noclegi za opłatą za dobę:

od dorosłych po 1 zł.,
od młodzieży szkolnej po 50 gr. (od osoby).

Lokal estetycznie urządzony w centrum miasta, przy przystanku autobusowem (Nr. 3). Od dworca 10 minut drogi. Na miejscu śniadania i kolacje; obiady w domu sąsiednim.

Adres:

Szkolne Schronisko Wycieczkowe Wilno, ul. Dominikańska Nr .5 w gmachu Gimnazjum im. Słowackiego (tel. Nr. 100).

UWAGA: Ze schroniska mogą korzystać P.P. Dyrektorzy, Inspektorowie Szkolni i Nauczycielstwo wszystkich szkół, przybywający do Wilna — nawet bez uprzedniego zgłoszenia się.

150

Wydawnictwa

Dr. Walerjan Kwiatkowski — **Wychowanie Państwowe a twórczość Wyspiańskiego.** Lwów. Nakładem Drukarni Urzędniczej we Lwowie Zielona. L. 7. 1932 r., str. 78.

Spis rzeczy:

Wyspiański a wychowanie młodzieży dzisiejszej. Wyzwolenie. Obraz społeczeństwa polskiego w Wyzwoleniu. Wesele. Akropolis. Warszawianka. Noc Listopadowa. Wyspiański a romantyzm. Wyspiański a Słowacki. Wyspiański a Norwid. Wyspiański a Żeromski. Pesymizm Wyspiańskiego. Zakończenie.

Autor wypowiada się o Wyspiańskim jako o człowieku, ,,który myślą wżył się w przyszłość, w czasy, które nadejść miały, w czasy wznowienia państwowego bytu, i z tego punktu patrzy na swe pokolenie".

Na wymienioną pracę Dr. Walerjana Kwiatkowskiego zwraca się uwagę p. p. Dyrektorów, Kierowników Szkół, Wychowawców i Nauczycieli Okręgu oraz zaleca się nabycie jej do bibljotek szkolnych.

Materjały zawarte w tej książce należy wykorzystać w pracy wychowawczej i dydaktycznej.

Przypomina się, że 28 listopada r. b. przypada 25-letnia rocznica śmierci Stanisława Wyspiańskiego.

„Szkoła polska w Państwie Niepodległem"

Wydawnictwo to mające zobrazować pracę szkoły od czasu odzyskania niepodległości posiada specjalne znaczenie dla wszystkich pracowników oświatowych.

Zalecone jest nabycie tego dzieła do bibljotek nauczycielskich jak również udzielanie Redakcji materjałów, odnoszących się do wszelkich placówek oświatowych.

Redakcja i Administracja: Lwów, ul. Żulińskiego 16 II p. P. K. O. Warszawa №101.541.

„Album Legjonów Polskich".

Pod redakcją Szefa Wojskowego Instytutu Naukowo-Wydawniczego mjr. dypl. Eugenjusza Quiriniego oraz mjr. dr. Wacława Lipińskiego z Wojskowego Biura Historycznego, a pod protektoratem Szefa Wojskowego Biura Historycznego P. Gen. Juljana Stackiewicza.

Będzie to pierwsza obszerniejsza, bogato ilustrowana Historja Legjonów Polskich od 1914 r. począwszy aż do aktu 5 listopada.

Dzieło to zawierające historję powstania, dziejów i czynów Legjonów Polskich, opracowane na podstawie ścisłych danych historycznych będzie piękną, szczegółową i prawdziwą pamiątką walk o Naszą Niepodległość, stąd znaleść się ono powinno w każdej bibljotece, w każdym polskim domu.

Album ukaże się w jednym tomie w artystycznej oprawie sztywnej; zawierać będzie 100 stron tekstu, 200 stron ilustracyj oraz 10 barwnych plansz.

Cena jego wyniesie około 70 zł.

Celem obniżenia kosztów, — a tem samem i ceny, administracja Wydawnictwa rozpisuje przedpłatę na „Album Legjonów Polskich" w 3 ratach:

Październik zł. 20.
Listopad „ 15.
Grudzień „ 15.

Razem zł. 50.

Administracja wydwnictwa „Album Legjonów Polskich": Warszawa, Al. Jerozolimskie 41.

Konto P. K. O. № 26.529.

„Obrona Lwowa (1—21 listopada 1918)".

Nakładem Zarządu Głównego Towarzystwa Badania Historji Obrony Lwowa i Województw Południowo-Wschodnich z siedzibą we Lwowie opuścił prasę I tom materjałów do dziejów listopadowej obrony Lwowa w r. 1918 p. t. „Obrona Lwowa (1—21 listopada 1918)".

Zebrany w tem dziele materjał źródłowy, przyczyni się do wyświetlenia genezy oraz przebiegu obrony Lwowa.

Pod względem formy wydawnictwo zawiera około 450 stron druku.

Cena dzieła wraz z przesyłką pocztowa 12 zł., zaś dla zamawiających w przedpłacie 10 zł. Dzieło to można nabyć również na 4 raty miesięcznie à 3 zł.

Zamówienia należy skierowywać pod adresem: „Administracja Wydawnictw Towarzystwa Badania Historji Obrony Lwowa"—Lwów—gmach D. O. K. VI., należytość zaś pieniężną przesyłać przez P. K. O. konto czekowe Nr. 143.870.

Podręcznik p. t. **„Pomieszczenia przeciwgazowe",**

zawierający wiadomości o uszczelnianiu przeciwgazowem mieszkań i o urządzaniu schronów przeciwgazowych oraz ich użyciu. Treść zilustrowana jest 16-stu rysunkami i obejmuje 56 stron druku. Cena egz. 2 zł. 50 gr. Zamówienia należy kierować do Głównej Księgarni Wojskowej w Warszawie, ul. Nowy-Świat Nr. 69.

Wydawnictwa Książnicy Atlas.

1. Szkolny Atlas Historyczny — część druga. Dzieje średniowieczne i nowożytne, mapki do dziejów Polski opracował Wł. Semkowicz. Mapki do dziejów powsz. opracował Czesław Nanke. Lwów—Warszawa 1932. Cena 19 zł.

2. M. Tullius Cicero. Divinatio in Q. Caecilium de Signis. Wybór mów Cycerona. Mowa przeciw Kwintusowi Cecyljuszowi. Druga mowa przeciw Warresowi, cz. IV opracował Jan Szczepański. Lwów—Warszawa 1932. Cena 2.60.

3. Michał Halaunbrenner. Ćwiczenia Praktyczne z Fizyki w Szkole Średniej. Mechanika, Akustyka. Lwów—Warszawa 1932. Cena 7.60.

4. F. Śliwiński. Organizacja Szkolnictwa w Polsce Współczesne j Podręcznik dla kandydatów do zawodu nauczycielskiego. Wydanie trzecie. Lwów—Warszawa 1932. Cena 5.60.

5. Irzyk Stanisław. Dzienny rozkład materjału naukowego dla oddziału III i IV. 1—5 klasowych publ. szkół powszechnych. Według obowiązujących na podstawie rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 21 sierpnia 1930 r. zmiany w programach (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8). Lwów—Warszawa 1932. Cena 5.40.

6) Stanisław Tync i Józef Gołąbek. Czytanki Polskie dla III oddziału szkoły powszechnej. Lwów—Warszawa 1932. Cena 2.80.

7. Stanisław Tync i Józef Gołąbek. Przewodnik metodyczny do Czytanek Polskich dla oddziału szkoły powszechnej. Lwów—Warszawa 1932. Cena 2.40.

8. Elise Croner. Psychika Młodzieży Żeńskiej. (Bibl. Przekładów Dzieł Pedagogicznych tom 23 pod red. dr. Z. Ziembińskiego). Lwów—Warszawa 1932. Cena 3.20.

9. Giovanni Gentille. Reforma Wychowania. Wykłady dla nauczycieli z Triestu. Przełożyła Marja Stecka (Bibl. Przekładów Dzieł Pedagogicznych tom 19 pod red. dr. Z. Ziembińskiego). Lwów—Warszawa 1932. Cena 8.20.

Czasopismo **„Oświata i Wychowanie".**

1. Oświata i Wychowanie. Czasopismo wydawane nakładem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Redaktor Bolesław Kielski. Warszawa 1932. Skład Główny: Administracja Wydawnictw Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Al. Szucha 25.

Warunki prenumeraty: Rocznie (10 zeszytów) — 10 złotych. Półrocznie w I półroczu (6 zeszytów) 6 zł.; w II półroczu (4 zeszyty) 4 zł. Zeszyt pojedyńczy bez przesyłki pocztowej 1.50 zł.

Cena rocznika I-go (1929 r.) — 6 zł.

Konto czekowe P. K. O. Nr. 30.203 ,,Oświata i Wychowanie".

Poszczególne zeszyty do nabycia w Książnicy Atlasie, Nowy Świat 59 i w innych księgarniach.

Oświata i Wychowanie — zeszyt 6.

Treść: Artykuły Pedagogiczne: Dr. Adam Zieleńczyk—Samorząd uczniowski w Polsce (III). Dr. Kazimierz Sośnicki — Jak studjować dzieło pedagogiczne. Dr. Renee Aberdam — Międzynarodowy Instytut Pedagogiczny w Moguncji. Z piśmiennictwa. Kronika.

Oświata i Wychowanie — zeszyt 7.

Treść: Z działalności Ministerstwa W. R. i O. P. Dr. R. Struczowski—Szkolne Kasy Oszczędności. Artykuły Pedagogiczne—Prof. Roman Pollak — Wiedza o Polsce zagranicą (IV). Dr. Stefan Truchim — Augusta Sułkowskiego projekt organizacji szkolnictwa w Polsce. Z piśmiennictwa. Kronika.

Oświata i Wychowanie—zeszyt 8.

Treść: Z działalności Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Helena Grotowska — Kwalifikacja książek i pomocy szkolnych.

Dr. R. Struczowski — Fundacje pozostające pod nadzorem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Artykuły Pedagogiczne.

Dr. Kazimierz Sośnicki — Uczenie się pod kierunkiem.

Z piśmiennictwa.

Kronika.

Czasopismo **„Zrąb"**.

ZRĄB — czasopismo kwartalne, poświęcone zagadnieniom wychowania obywatelskiego. Redakcja i Administracja „Zrębu": Warszawa, Aleje Ujazdowskie 37, m. 23. Cena numeru w prenumeracie wynosi: 4 zeszyty — zł. 17, 2 zeszyty — zł. 9, 1 zeszyt — zł. 5. Cena numeru pojedyńczego — zł. 6. Konto P. K. O. Nr. 21.896. **Treść tomu 9:** Epoka wielkiej reformy. Prof. dr. Zygmunt Czerny—Reforma ustroju szkół akademickich. Hugo Kaufman — Gimnazjum w nowej ustawie ustrojowej. Ludwika Wolska— Wychowanie państwowo-obywatelskie w organizacjach społecznych. Dr. Ludwik Goldscheider—Przysposo-

bienie zawodowe w szkole powszechnej. Józef Konrad Targowski— Szkoła i dom. Omówienia książek. Książki teoretyczne: Teorja wychowania obywatelskiego. Ze studjów nad nauką obywatelską zagranicą. Zagadnienia wychowania obywatelskiego w prasie pedagogicznej polskiej i obcej. Czasopisma Polskie. Czasopisma w języku angielskim, francuskim i włoskim. Kronika. Poprzez zagadnienia, kraje i ludzi. Z działalności Sekcji Polskiej Światowego Związku Kształcenia Dorosłych. Konferencja Światowego Związku Kształcenia Dorosłych w Wiedniu. Wydawnictwa „Służby Obywatelskiej".

ZRĄB — kwartalnik, rok III, **tom 10.** Warszawa, Towarzystwo Oświaty i Kultury, Al. Ujazdowskie 37. Cena numeru 6 zł. **Treść:** Dr. Jan Kuchta — Psychologiczne podstawy nowych programów. Stefan Bąkowski — Zagadnienie syntezy w konstrukcji programów szkół ogólnokształcących. Dr. Hanna Pohoska— Elastyczność programów szkolnych. Józef Zeligman— Wychowanie obywatelskie mniejszości narodowych na kresach północno-wschodnich. Leon Rygier — Żeromski w szkole średniej. Dr. Helena Leleszówna—Wychowanie obywatelsko-państwowe a nauka propedeutyki filozofji w liceum. Dr. Andrzej Zand — Zagadnienie podręcznika nauki obywatelskiej. Omówienia książek. Książki teoretyczne. Książki praktyczne z dziedziny wychowania obywatelskiego. Zagadnienia wychowania obywatelskiego w prasie pedagogicznej polskiej i obcej. Czasopisma polskie. Czasopisma w języku angielskim, czasopisma w języku francuskim, czasopisma w języku niemieckim. Kronika.

Wiadomości statystyczne

Głównego Urzędu Statystycznego.

Zeszyt specjalny VII — Rok 1932 — Warszawa.

STATYSTYKA OŚWIATY i KULTURY.

Spis rzeczy:

Uwagi wstępne: I. *Szkolnictwo i wychowanie.* — Sieć szkolna w Polsce. Szkolnictwo w Polsce. Przegląd ogólny. Przedszkola (ochronki). Szkolnictwo początkowe. Szkolnictwo średnie ogólnokształcące. Szkolnictwo nauczycielskie. Szkolnictwa zawodowe. Szkolnictwo wyższe. Wydatki na oświatę z budżetu państwa, samorządu terytorjalnego i gospodarczego.

II. *Oświata pozaszkolna, życie umysłowe i kulturalne.* — Druki. Bibljoteki. Prace kulturalno-oświatowe w wojsku. Związek Harcerstwa Polskiego. Kinematografja. Radjo.

Podręcznik p. t. **„Mowa Ojczysta".**

Z. Perkowska i *M. Hertzberżanka.* „Mowa Ojczysta". Książka do czytania dla III-go oddziału szkół powszechnych lub klasy wstępnej szkół średnich. Wydanie XI zmienione — str. 227. Cena zniżona z 4,80 na 3,80 zł.

Warszawa 1932. Dom Książki Polskiej, Sp. Akc.

„Pamiętnik Zjazdu Gospodarczego w Oszmianie".

Nakładem Magistratu m. Oszmiany ukazał się „Pamiętnik Zjazdu Gospodarczego w Oszmianie", opracowany pod redakcją A. Łokuciewskiego i J. Zubiela.

Ze względu na bogatą treść powyższego opracowania, obejmującego w zwięzłej formie najaktualniejsze regjonalne zagadnienia kultury materjalnej i duchowej w pow. oszmiańskim, wielce pożądanem jest zainteresowanie się nauczycielstwa poruszonemi w „Pamiętniku" zagadnieniami celem podjęcia prac w tym kierunku na terenach innych powiatów.

Bibljotekom szkolnym zaleca się nabycie powyższego dziełka. (Skład główny wydawnictwa „Księgarnia spółdzielcza polskiego nauczycielstwa szkół powszechnych w Oszmianie".

Mapa turystyczna

Nakładem Dyrekcji Kolei Państwowej w Krakowie wyszedł z druku afisz propagandowy, przedstawiający mapę Polski w plastycznem ujęciu terenów turystycznych ziemi krakowsko-śląskiej. Cena egzemplarza większego 2 zł 50 gr, mniejszego—1 zł 50 gr.

151

SPIS KSIĄŻEK
nabytych w maju — wrześniu 1932 roku przez Centralną Bibljotekę Pedagogiczną Kuratorjum O. S. Wil. w Wilnie.

Russell, B. O wychowaniu.

Russell, B. Przebudowa społeczna. Warszawa 1932.

Litwin. Organizacja nauczania w szkole powsz. Warszawa 1932.
Gentile. Reforma wychowania. Warszawa 1932.
Hoszowska. Idea spółdzielczości... a wychowanie. Warszawa 1932.
Piłsudski, J. Moje pierwsze boje.
Bryant. Co i jak opowiadać dzieciom. Warszawa 1915.
Baudouin, Ch. L'âme enfantine et la psychoanalyse. Paris 1931.
„ Psychologie de la suggestion. Paris 1924.
„ Tolstoï—éducateur. Paris 1921.
Pieczyńska, E. Tagore—éducateur. Paris 1922.
Piaget. Le jugement et le raisonnement chez l'enfant. Paris 1924.
Peters. Methodik des geschichtsunterrichts. Frankfurt 1928.
— Mały rocznik statystyczny. III. 1932. Warszawa.
Kasprowiczowa, M. Dziennik I i II.
Descoeudres. Le developpement de l'enfant de 2 á 7 ans. Paris 1930.
Dottrens. Le problemé de l'inspecton et l'éducation nouvelle. Paris 1931.
Okrzański. Materjały wychowania obywatelsko - państwowego. Kraków 1932.
Kuchta. Rozwój psychiczny młodzieży. Warszawa 1932.
Croner, E. Psychika młodzieży żeńskiej. Warszawa 1932.
Gacki. Książka nauczyciela. Łódź 1932.
Śliwiński. Organizacja szkolnictwa w Polsce, wyd. 3. Lwów 1932.
— Z zagadnień wychowawczych. Cz. I i II. Łódź 1932.
Nowicki. Nauka języka polskiego. Cz. III—oddział IV Włocł. 1932.
Buckinham. Praca badawcza na terenie szkoły. Lwów 1931.
Fanciulli. Czar dziecięctwa. Warszawa 1931.
Binet-Terman. Skala inteligencji. I—II. Warszawa 1932.
Hessen. Podstawy pedagogiki. Warszawa 1931.
Laurie. The Training of Teachers and Methods of Instruction. Cambridge 1902.
Brown. The Training of Teachers for secendary Schools. New-York 1911.
— Nauka polska, tom XVI. Warszawa 1932.
Gran. Reforma szkolnictwa a cele wychowawcze. Poznań 1932.
Trachim, S. Radjo a szkoła. Poznań 1932.
Dmochowski, A. Sprawozdanie szkolnej pracowni przyrodniczej w Wilnie 1921—31. Wilno 1932.
— Zamierzenia dziecięce—próby realizacji... Warszawa 1932.

Brettholz. Podstawy i szkic ustroju wolnej gminy szkolnej w Wickersdorfie. Łódź 1932.

Frenkel. System pedagogiczny Hugona Gaudiga. Łódź 1932.

Perelman. Przyczynek do psychologji młodzieży żydowskiej. Łódź 1932.

Regenweter. Ideały Komisji Edukacji Narodowej. Łódź 1932.

Claparede. L'education fonctionnelle. Paris 1931.

Ferrière. L'école sur mesure à la mesure du maître. Genève 1931.

Merlin i Chriakowa. Woprosy razwitia sosialnago mirowozzrenia u dzietiej. Moskwa 1930.

Kołłątaj, H. Korespondencja listowna z T. Czackim. T. I—IV. Kraków 1844.

Straszewski. Jan Śniadecki w dziejach oświaty i filozofji.

Muresanu. L'éducation de l'adolescent par la composition libre. Paris 1932.

Banszel. Jan Amos Komeński i jego Szkoła macierzyńska. Warszawa 1931.

Banszel. Wielka dydaktyka. Włocławek 1931.

Andersen. Ciche czytanie. Warszawa 1932.

Lilientalowa. Dziecko żydowskie. Kraków 1927.

Babicki. Wychowanie dziecka opuszczonego... Częśc I. Warszawa 1929.

Taubenszlag. Reforma szkoły średniej. Warszawa 1932.

„ Samorząd uczniowski... Warszawa 1932.

— Oświata pozaszkolna samorządu m. st. Warszawy. Warszawa 1930.

— Alma Mater Vilnensis. X zeszyt. Wilno 1932.

Złobicki. Potrzeby szkolnictwa powszechnego. Warszawa 1930.

Świątecki. Nauczyciel jako wychowawca narodu. Warszawa.

— Praca domowa ucznia — wskazówki dla rodziców. Warszawa 1931.

Załuski. Wspomnienia o walce szkoły polskiej 1905—1930. Warszawa 1932.

Szuman. Podstawowe zagadnienia wypełnianie karty indywidualności. Warszawa 1932.

Winkler. Serja testów do badań psychologicznych dzieci. Warszawa 1932.

Woroniecki. Wychowanie społeczne i praca społeczna. Warszawa 1921.

Gliksman. Domy ludowe, ich organizacja... Warszawa 1923.
Anusz. Podstawy wychowania obywatelskiego. Warszawa 1930.
Kalicińska-Korpałowa. Bibljografja wychowania obywatelskiego. Warszawa 1932.
Frelek. Początkowe ognisko oświatowe na wsi. Warszawa 1930.
Skarżyńska. Bibljografja oświaty pozaszkolnej 1900—28. Warszawa 1929.
Śniadecki, Jan. Korespondencja — listy z Krakowa. T. I. Kraków 1932.
Skierczyński i Krawczykowski. Zabawy i gry ruchowe. Warszawa 1932.
Grabski, Wł. Znaczenie wych. szkoły w związku z kryzysem gospodarczym. Warszawa 1932.
Dyboski, R. Kształcenie charakteru, a konieczności społeczne. Warszawa 1930.
Bourne. O wychowaniu duchowem. Poznań 1932.
Hall-Quest. Uczenie się pod kierunkiem. Lwów 1932.
Radlińska. Czytelnictwo dzieci i młodzieży. Warszawa 1932.
Battaglia. Dobrobyt społeczeństwa a wychowanie. Warszawa 1932.
Dygasiński. Ogólne zasady pedagogiki. Warszawa 1883.
Kot, St. Pierwsza szkoła protestancka w Polsce. Kraków 1921.
Grzęda. Jak pracować w towarzystwach młodzieży. Poznań 1914.
Kleiner, J. Kilka uwag o szkolnictwie polskiem. Warszawa 1918.
Jaros. Badania psychometryczne w Polsce. Warszawa 1911.
Ulbricht. Szkoła a zagadnienie alkoholizmu. Poznań 1929.
Trentowski. Chowanna, czyli system pedagogiki I—II wyd. 1842 r. Poznań.
Bieliński. Sposób edukacji w 15 listach... w 1775 r. Kraków 1888.
Jaskulski, X. O wychowaniu. Poznań 1909.
— Kongres pedagogiczny Zw. naucz. polsk. w 1929 r. Warszawa 1930.
— II congrès pedagogique, 1931 à Vilno. Vars., 1932.
Bałaban. Walka o niezawisłość szkoły polskiej. Lwów 1925.
— Reforma ustroju szkolnictwa.—1928 r. Warszawa.
— Rozporządzenia w sprawach higjeny szkolnej 1918—28. Warszawa 1928.
Schätzel, I. Głosy pedagogów o koedukacji. Lwów 1914.
Laskowski. O kronice szkolnej (wskazówki do prowadzenia). Sandomierz 1928.

Kosiński. Wychowanie obywatelskie, a nauka historji literatury. Warszawa 1930.

Skoczek. Wychowanie Jagiellonów. Lwów 1932.

Pawłowski—Warczak. Arkusz obserwacyjny. Tuchola, 1930.

Couyba—Riotor i in. L'art à l'école. Paris. 1931.

— Das Schullandheim. Langensalca, 1926.

Czernik. Uwagi o wychowaniu obywatelsko-państwowem. Ostrzeszów, 1932.

Olędzki i Żelazowski. Wychowanie fizyczne w obozach. Warszawa 1932.

Westaway. Science teaching. London. 1929.

Bragg. Craftmanship and Science. London. 1928.

Griffiths. About Science. London. 1931.

Jones. The Training of Teachers in England. London. 1924.

Życka, L. Krótki rys dziejów tajnej oświaty Ziemi Wileńskiej 1880—1919. Wilno. 1932.

Andreesen, Bader... Die Schulgemeinde. Leipzig. 1921.

Wanczura. Zagadnienie drugoroczności w szkole powszechnej. Lwów 1932.

Schächner. Współpraca domu ze szkołą. Lwów 1932.

Zaruski. Dawne wychowanie szkolne. Warszawa 1878.

Münch. Zukunftspädagogik. Berlin. 1913.

Mehedinti. L'école de la Paix. (école roumaine). Bucarest. 1928.

Grodowska. Materjały i plany do nauki syntetycznej w 1 roku nauczania. Łódź. 1933.

Hertz i Kipowa. W poszukiwaniu nowych metod pracy oświatowej. Warszawa 1932.

Chirowski. Rozmyślania o kontakcie nauczyciela z uczniami. Przemyśl 1932.

Chrzanowski I. Około wychowania narodowego. Warszawa 1932.

Hendy. The Universities and the Training of Teachers. Oxford 1920.

— A general Survey of Education in Japan. Tokyo, 1930.

Rowid, H. Szkoła powszechna. Kraków 1919.

— Oświata i kultura m. st. Warszawy za 1927 r. Warszawa 1929.

Chrzanowski, B. Wychowawcze znaczenie opowiadanej bajki. Poznań 1916.

— Compte-rendu et mémoires... de l'echange de la jeunesse. Vars. 1930.

— Narodnoje proswieszczenie w R. S. F. S. R. 1926—27. Moskwa 1927.

— Annuaire de l'instruction publique en Suisse. 1925 Lausanne.

— Księga pamiątkowa 1-ej Konferencji Psychotechnicznej. Warszawa 1930.

— Rozkład szczegółowy materjału kl. I—III. Okres III. Łódź 1932.

— Zeszyt dyspozycyj lekcyjnych. Łódź 1932.

Sterling. Psychologja doświadczalna. Warszawa 1911.

Ziehen. Zasady psychologji fizjologicznej. Warszawa 1900.

Höffding. Dzieje filozofji nowożytnej. Tom I — II. Warszawa 1906—10.

Pilo. Psychologja piękna i sztuki. Warszawa 1900.

Ribot. Choroby osobowości. Warszawa 1885.

„ „ woli. Warszawa 1887.

„ Psychologja uczuć. Warszawa 1901.

Schopenhauer. O wolności woli ludzkiej. Warszawa 1908.

Sizeranne. Niewidomy o niewidomych. Warszawa.

Montesquieu. O duchu praw. T. I — II — przełożył Boy. Warszawa 1927.

— Wielka ilustrowana encyklopedja. T. XVI — XVII. Kraków 1932.

Lutosławski, W. Wstęp do filozofji. Kraków 1900.

Brückner, A. Dzieje kultury polskiej, Tom I—III. Kraków 1930—31.

Łowmiański. Studja nad początkami społeczeństwa Litewskiego I – II. Wilno 1931—32.

— Wielka historja powszechna. T. I. Wyd. Trzaski... Warszawa 1932.

Mienicki, R. Wileńska Komisja archeograficzna 1864 — 1915. Wilno 1925.

Małachowski-Łempicki. Wolnomularstwo W. Ks. Litewskiego. Wilno 1930.

Wejtko, W. Samoobrona Litwy i Białorusi. Wilno 1930.

Studnicki, Wł. Ziemia Wileńska, jej stan gospodarczy... Wilno 1922.

Czarkowski, L. Wilno w latach 1867—75. Wilno 1929.

Loret. Italja współczesna. Rzym, 1932.

— Pamiętnik V Zjazdu historyków, 1930 cz. I — II. Lwów 1930—31.

Czacki, T. O litewskich i polskich prawach... Kraków 1861.
Bandurski, Wł. Biskup. Krwi ofiarnej cześć. Wilno 1927.
Chmielowski, P. T. Czacki, jego życie. Petersburg 1898.
Smiles. Życie i praca — życiorysy sławnych ludzi. Warszawa 1889.
Czaplicki. Moskiewskie na Litwie rządy 1863—69. Kraków 1869.
Libelt, K. Dwaj bracia Śniadeccy. Poznań 1866.
Osiński. O życiu i pismach T. Czackiego. Krzemieniec 1816.
Tyszkiewicz, K. Wiadomości historyczne o zamkach... na Litwie. Wilno 1852.
Prochaska. Ostatnie lata Witołda. Warszawa 1882.
Mienicki, R. Wilno w polskim wysiłku zbrojnym. Wilno 1930.
Byszewski. Władysław Łokietek. Warszawa 1932.
Branstaetter. Legjon żydowski A. Mickiewicza. Warszawa 1932.
— Polska w czasie Wielkiej Wojny. T. II. Historja społeczna. Warszawa 1932.
Rutkowski. Poddaństwo włościan w XVIII w. Poznań 1921.
Sławoj-Sładkowski. Moja służba w brygadzie. Warszawa 1932.
— Lehrerbuch zum grundriss der geschichte. Leipzig 1929.
Reiniger. Der geschichtsunterricht. I—III. Langensalca 1930.
Timm-Wolff. Geschichte des deutschen Volkes. Langensalca.
— Société des Nations. Genève 1927.
Orsza, H. O nauczaniu historji polskiej w szkole powszechnej. Dąbrowa 1915.
Robinson. An illustrated History of England I. London 1927.
Thompson. History of England. London 1927.
Malet et Isaac. Histoire de France. 7 tomów. Paris 1930—32.
Faubert et Guédel. Histoire. (1-re année). Paris 1930.
Perron et Lomont. Histoire de France. Cours supérieur. Paris 1925.
Pierron et Bruvot. L'évolution française. Paris.
— L'esprit international et l'enseignement de l'histoire. Paris 1922.
Woyniłłowicz. Wspomnienia 1847—1928. Cz. I. Wilno 1931.
Hołówko. Ostatni rok. Warszawa 1932.
Andree. Tragedja wśród lodów — pamiętnik wyprawy do bieguna. Warszawa 1932.
Bublewski. Kajakami na szlaku wodnym — organizacja wycieczki. Warszawa 1931.
Boretti. Widoki stron rodzinnych Mickiewicza. Warszawa 1900.
Kłos, J. Wilno—przewodnik krajoznawczy. Wilno 1929.

Gołębiowski. Rowerem do Azji Mniejszej. Warszawa 1932.
— Szkolne schroniska noclegowe. Informator VI—1932. Warszawa.
Kuczyński. Manewrowanie jachtem żaglowym. Warszawa 1932.
— Opisy powiatów, a studja nad stosunkami województw. Płock 1928.
Potocki. Na wojnie i na łowach. Warszawa 1932.
Paszkowicz. Listy z Angoli. Warszawa 1932.
Heinrich. Szlaki wodne Polski — przewodnik kajakowców. Warszawa 1932.
Cichocka-Petrażycka. Geografja gospodarcza Polski współczesnej. Warszawa 1932.
Ciechanowiecka. W sercu Sahary. Warszawa 1933.
Moczarski i Szuman. Zarys genetyki zwierzęcej. Poznań 1927.
Teodorowicz. Dziwy świata grzybowego. Warszawa 1928.
Krzywicki. Ludy—zarys antropologji etnicznej. Warszawa 1893.
— Krajobrazy roślinne Polski, z. XIX. Warszawa 1931.
Janusz. Człowiek przedhistoryczny. Warszawa 1914.
Taylor. Cywilizacja pierwotna. Tom I—II. Warszawa 1896.
Loeb. Wstęp do fizjologji i psychologji. Warszawa 1906.
Eipper, P. Zwierzęta patrzą na ciebie. Kraków 1932.
Kaempffert. Epokowe wynalazki w Ameryce i Europie. Warszawa 1932.
Czekanowski. Zarys antropologji Polski. Lwów 1930.
Jeans. Nowy świat fizyki. Warszawa 1932.
— Poradnik dla samouków. T. X. Zoologja, cz. II. Warszawa 1932.
Fischer. Etnografja słowiańska. I. Połabianie. II. Łużyczanie. Lwów 1932.
Sosnowski. Anatomja i fizjologja człowieka. Warszawa 1928.
Pleśniewicz. Podręcznik chemji dla szkół średnich, cz. I. Warszawa 1930.
Francé. Lebender, Braunikohlenwald. Stuttgard 1932.
Sikora. Jak uczyć fizyki i chemji w szkole powsz. Cieszyn 1932.
„ Tematy do samodzielnych ćwiczeń z chemji. Cieszyn 1932.
Kempner. Rozwój gospodarczy Polski. Warszawa 1924.
Kuliszer. Dzieje gospodarcze Europy Zachodniej. I—II. Warszawa.
— Rocznik statystyczny m. Wilna 1921—28, 1930. Wilno 1930 i 1932.
Ormicki. Życie gospodarcze Kresów Wschodnich. Kraków 1929.
Rudzińska. Bibljografja pracy społecznej 1900—28. Warszawa 1929.
Wąsowicz i Zierhoffer. Świat w cyfrach. Rocznik 1932. Lwów.
— Rocznik Tatarski — czasopismo. T. I—1932. Wilno.
Moszyński. Kultura ludowa słowian. Kraków 1929.

Drzewiecki, P. Pouczające wzory. Polska na progu now. 10-lecia. Warszawa 1929—30.

— Naukowa organizacja pracy. Warszawa 1925.

Gliksman. Struktura zawodowa i społeczna ludności żydowskiej. Warszawa 1930.

Lipińska, M. Kobieta i rozwój nauk lekarskich. Warszawa 1932.

Zierhoffer. Problem przeludnienia w świetle geografji. Lwów 1932.

Lotze. Volkstod. Stuttgard 1932.

— Materjały do historji Towarzystwa Filomatów. T. I—II. Kraków 1920.

Mikulski. Polska literatura psychopatyczna. Lwów 1908.

Ochorowicz. Pierwiastki charakteru narodowego. Warszawa 1907.

Borowy, W. Kamienne rękawiczki i inne szkice literackie. Warszawa 1932.

— Księga pamiątkowa Koła polonistów U.S.B. 1922—23. Wilno 1932.

Piotrowicz, W. Współczesni poeci wileńscy. Wilno 1931.

Sinko, T. Literatura grecka. T. I, cz. I i II. Kraków 1931—2.

Papini. Św. Augustyn. Kraków 1932.

Kotarbiński. Pogrobowiec romantyzmu (o Wyspiańskim). Warszawa 1909.

Balicski, Z. Egoizm narodowy wobec etyki. Lwów 1914.

Nietzche. Zmierzch bogów. Wiedza radosna. Antychryst. Warszawa 1909—11.

Struve. Wstęp krytyczny do filozofji. Warszawa 1898.

Tarnowski, St. Historja literatury polskiej, cz. I—VI. Kraków 1903—07.

Tarnowski, St. Pisarze polityczni XVI w. T. I—II. Kraków 1886.

Zathey. Uwagi nad „P. Tadeuszem" Mickiewicza. Poznań 1886.

Mianowska. Zbigniew Morsztyn. Poznań 1930.

— Bibljoteki Wileńskie—praca zbiorowa, Wilno 1932.

Czarnecki, J. Rzut oka na historję książki wileńskiej. Kraków 1932.

Świerkowski, K. Wilno kolebką drukarstwa łotewskiego. Wilno 1932.

Jarkowski, S. Zbiory prasy w Polsce. Warszawa 1932.

Chmaj. Rozwój filozoficzny Kartezjusza. Kraków 1930.

Kasprowiczowa M. Dziennik, cz. I-II. Warszawa 1932.

Wyspiański S. Dzieła. T. VI. Fragmenty dramatyczne. Warszawa 1931 r.

Jensen. Lodowiec. Nowy mit o pierwszym człowieku. Kraków 1932.

Miłaszewska. Czarna Hańcza. Powieść. Poznań 1932.

Niedziałkowska-Dobaczewska. Wilno 1922.
Hulewicz W. Miasto pod chmurami, Wilno 1931.
Oppman (Or-Ot). Pieśń o rynku i zaułkach. Warszawa 1932.
Iłłakowicz K. Połów. Trzy struny. Rymy dziecięce. Warszawa. Kraków 1919, 1926.
Lechoń. Srebrne i czarne. Warszawa 1928.
Baudelaire. Kwiaty grzechu. Warszawa 1930.
Wołoszynowski. Potęga snu. Warszawa 1928.
Kuncewiczowa. Przymierze z dzieckiem. Warzawa 1927.
Dąbrowska. Uśmiech dzieciństwa. Warszawa 1923.
Lange. Nal i Damayanti—baśń staroindyjska. Warszawa 1921.
Dygasiński A. Wilk, psy i ludzie. W puszczy. Warszawa 1898.
Przybyszewski. Odwieczna Baśń. Lwów 1906.
Ostrowska Br. Dzieła. T. I-III. Warszawa 1932.
Pawlikowska. Wachlarz. Cisza leśna. Paryż. Warszawa. 1927-30.
Liebert J. Gusła. Warszawa 1930.
Wierzyński K. Utwory zebrane. Warszawa 1929.
Słonimski A. Wiersze „ Warszawa 1929.
Tuwim J. „ „ Warszawa 1929.
— Z jednego strumienia—16 nowel z przedmową El. Orzeszkowej. Warszawa 1905.
Daniłowski J. Nego.—Nowele. Warszawa 1904.
Bandurski Wł. Biskup. Jadwiga Święta Królowa. Opowieść. Kraków 1910.
Berent W. Żywe kamienie. Poznań 1918.
Staff L. Pisma. T. I-VII. Warszawa 1931-32.
Reymont Wł. St. Pisma. T. I-XXXIII (dodatek do Tyg. Illustr.). Warszawa 1930-32.
Czeczot J. Piosnki wieśniacze z nad Niemna i Dźwiny. Wilno, 1846.
Mortkowiczowa J. Anulka. Warszawa 1928.
Korczak J. Feralny tydzień. Warszawa 1930.
Konopnicka M. Złoty wiek Peryklesa. Warszawa 1922.
Izdebska W. Praca bogactwem. Łódź 1927.
Teresa-Jadwiga. Ciche niewiasty. Warszawa 1929.
Dąbrowska M. Marcin Kozera. Warszawa 1929.
Reicher, E. O działaniu ćwiczeń cielesnych na ludzi zdrowych... Warszawa 1932.
Rusiecki, A. i Zarzecki, A. Matematyka dla IV i V odz. szk. powsz. Warszawa 1932.
Bally. La crise du français—notre langue maternelle à l'école. Paris 1930.

Butts, Bally... Les leçons de françacis dans l'ensei gnement secoudaire. Saint-Blaise 1911.

Majewiczówna i in. Ćwiczenia gramatyczne, cz. I — oddz. II. Lwów 1932.

Kubski i in. Elementarz i wyjaśnienia do elementarza. Lwów 1932.

Perkowska i Hertzberżanka. Mowa ojczysta, ks. na III oddz. Warszawa 1932.

Mikulski-Wójcik-Kozera. Elementarz powszechny. Lwów 1928.

Arnoldowa. Rachunki, cz. IV dla IV oddz. Lwów 1931-

Żłobicka. Czytania dla szkół powsz. Cz. I dla oddz. II. Lwów 1932.

Jaroszyński. Jak patrzeć na dzieła sztuki. Warszawa 1911.

Dobrzyński. Praca i zabawa. Czytanki na II rok. 1932 Warszawa.

— Chimera — czasopismo za 1901—2 r. 6 tomów. Warszawa.

— Wisła — miesięcznik. Tom II, IV — X, XII, XIII. Rok 1888—99. Warszawa.

— Przegląd filozoficzny. Rok II—IX. 1900—1906. Warszawa.

— Monitor Polski. Rok XIII—XIV. 1930—31. Warszawa.

— La Pologne politique, économique, littéraire. Paris 1931.

— Sprawy narodowościowe. Rok 1928 i 1931 Warszawa.

— Schol Life. Rok 1925 i 1929. Waschington.

— Psychotechnika. Rok I—V. 1927—31. Warszawa.

Warunki umieszczenia ogłoszeń: Cała strona zł. 120.— Pół strony 65 zł.— Ćwierć strony zł. 35.— Ogłoszenia mniejsze niż 1/4 kolumny liczą się od wyrazu po 20 gr. za wyraz. Ogłoszenia umieszcza się **tylko po zapłaceniu zgóry** przypadającej należności (konto Nr. 30466) w P. K. O.. Administracja pozostawia bez odpowiedzi nadesłane do druku ogłoszenia, o ile jednocześnie należność nie została wpłacona.

Druk. „Lux" Wilno.